

Ніва

ТЫДНЁВІК БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 15 (1102) ГОД XXII БЕЛАСТОК 10 КРАСАВІКА 1977 г. ЦАНА 60 гр.

BEZPŁATNY DODATEK „NIWY"

Зорка

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКІХ ДЗЯЦЕЙ У ПОЛЬШЧЫ

ГОД І. БЕЛАСТОК, 7 КРАСАВІКА 1957 г. № 1

Добры дзень, дзеці!

Ведаем, што вы ўжо з нецярплівасцю чакаеце сваёй газеты. Вось вам першы нумар*е.

Назвалі мы яе „ЗОРКАЮ" — як прапанавала большасць дзяцей. „Зорка"? Яна будзе памагаць вам вучыцца ў школе і добра, весела праводзіць час пасля заняткаў у школе, будзе вучыць шанаваць сваіх настаўнікаў і бацькоў, любіць мову родную і свой народ.

Яна ўсюды будзе вашым найлепшым сябром: — будзе расказваць казкі, гаварыць вершы, апавядаць розныя цікавыя рэчы, адказваць на вашы пытанні.

Нахай „Зорка" асвятляе ваш жыццёвы шлях!

Чытайце яе, дзеці, і пішыце, як вам падабаецца і аб чым яшчэ хацелі-б каб было ў ёй напісана.

Пішыце аб сабе і школе.

„Зорка" чакае на Вашы пісьмы.

— Мама глянь, усе ўжо йдуць,
Грамадой у школу.
І мяне яны завуць...
Я спазнюся й зноў.

— Ат, дзіцятка, пачакай.
Бульба ўжо пячэцца.
Зараз будзе... ну, сядай, —
Матка адазвецца.

— Не, ня буду... пайду так, —
І кніжкі хапае —
Як-жа будзеш, скажы, як?... —
Маці ўпамінае.

А тут зноў-жа за акном,
Чутны голас даўся:
— Ну Янук! мы ўжо даўно...
Ты йшчэ не сабраўся?

Тут хлапец наш не чакаў,
Покі снедаць будзе,
Схапіў кніжкі і прапаў
За дзвярмі... і гдзе.

*

Па дарозе пухавой,
Высланаю снегам,
Беглі дзеці грамадой,
З радасцю і смехам.

ПЕТР ЛАСТАУКА

Дарагая „Зорка"! Піша табе пісьмо твая маці, якая нарадзіла цябе на гэты свет у вечным руху шукання 20 год назад. Ты не помніш, як радзілася ў энтузіястычным чаканні тваіх сяброў, у непакоях, у мітуслівай няўпэўненасці, у нервовым шуканні найлепшага месца, у неспакойным і радасным чаканні — якая будзеш?..

Там было цесна — і як пагаворыш, аб чым раскажаш на такой плошчы?

Ахрысцілі цябе твае будучыя чытачы — беларускія дзеці ў Польшчы, газетай якіх ты назвалася. Прыдумалі найпрыгажэйшае імя, якое сваім смелым і лётным розумам знялі аж з неба. І пасадзілі цябе, „Зорачка" (так часта любоўна-пяшчотна называюць цябе), на высокім фірмаменце неба, каб свяціла ўсім. Набірала ты з гадамі бляску, увасабляла сабою ўсё людское — яснае, чыстае, прыгожае.

Ох, „Зорка", хачу сказаць табе, гледзячы на цябе цяпер, сапраўдную праўду. Якая ж ты была бязрадная, няўклюжая і бедная калісь, а як ты расцвіла, скрышталізавалася ў прыгажуню! Палюбілі цябе дзеці, але наймацней — твае сястрычкі і брацікі з Беласточчыны.

Прывяла на думку ты мне, „Зорка", згадкі светлыя непаўторнай маладосці маёй. Ты зматэрыялізавалася мне ў харошанькай постаці маёй дачушкі Галі — вы ж аднагодкі, і гэты факт міла-праміла ўспомніць.

На маё месца расціць „Зорку" прыйшла другая маці, але прыемна мне, што па старой прывычцы часта яшчэ знаёмыя і мяне завуць „Зорка" — старой „Зоркай". Я састарылася, а ты — не.

Ты, „Зорка", дзіцё няўтомнасці нашай, ты — адзін з найвышэйшых узлётаў беларускасці нашай, адна з найсвятлейшых яе старонак!

Нарадзілася ты не ў палацах-харомах, не ў багацці, а ў скромнасці, чысціні і ашчаднасці, вырываючы ў „Нівы" невялічкі кусочак месца на 7 старонцы ў ніжнім правым кутку.

Любі, „Зорка", дзяцей, любі і бабуль, якія цябе чытаюць унукам. Давай сваім чытачам навуку, радасць, будзі іх да добрага, чыстага, вечнага, яны табе скажуць за гэта: дзякуй сардэчнае. І табе хопіць.

Вера Леўчук

АДЗІН ДЗЕНЬ У НОВЫМ БЕРАЗОВЕ

Дзень быў марозны. Ішоў я новаберазоўскай вуліцай, думаў, дзе б тут пагрэцца. Паабапал брукаванай дарогі стаялі дбайна абсталяваныя дамы, а зрэдку і сапраўдныя вілы, як тая, што пад нумарам 95, якая дадатковым паверхам горда ўзвышалася над сваімі суседкамі.

І так я дабраўся да новаберазоўскага клуба. Цёмнашэры будынак, як нейкая аграмадная качка на гняздзе, прысеў ён сваім адным паверхам побач старэнькай школы.

Пані Зіна, загадчыца гэтага каўчэта вясковай культуры, пачаставала гарачым чаем, а неўзабаве знайшлася і добрая кампанія:

Ян Ільяшук — настаўнік-пенсіянер, які 30 гадоў са свайго працавітага прафесіянальнага жыцця аддаў дзецям на Гайнаўшчыне, ужо белы, як голуб, але яшчэ бадзёры.

Анатоль Швед, таксама настаўнік, за якім 23 гады працы ў розных школах даўнейшага Гайнаўскага павету, апошнія 11 гадоў правёў ён у Новым Беразове, закараніўся, і тутэйшыя людзі проста лічаць яго сваім.

Віктар Аўласюк — гаспадар, адзін з сялян, якія ратуюць гонар усходніх раёнаў Беластоцкага ваяводства, які не лічыць сябе пакараным лёсам, таму што давялося яму астацца на гаспадарцы. Мае ўласны трактар і ўсе іншыя неабходныя машыны, спецыялізуецца ў жывёлагадоўлі.

Чай грэе рукі, яго цеплыня прыемна расплываецца па целе, а я, можа і не зусім разумна, пытаю маіх субяседнікаў, як ім жывецца ў Новым Беразове.

Першы адгукаецца Анатоль Швед. Вядома, грамадскі дзеяч, прывык выступаць.

— Хачу сказаць, — пачаў ён, — што вёска Новае Беразова шмат чым розніцца ад іншых вёсак на Гайнаўшчыне. Тут добрая зямля і сяляне патрапяць яе паспяхова выкарыстаць для ўласнага дабра. Сеюць пшаніцу, ячмень, кантрактуюць рапак і цукровыя буракі, многія спецыялізуюцца ў гадоўлі малочнай або мясной жывёлы. Зайдзіце, калі ласка, на панадворак да **Антона Іванюка**, або **Мікалая Аўласюка**, убачыце, якія сучасныя аборы яны сабе пабудавалі! Я са сваімі вучнямі аднойчы зрабіў падлік, з якога вынікае, што ў нашай вёсцы **адзін прыватны трактар прыпадае на 4-5 сялян.** Калі б вы захацелі пашукаць прыкладаў добрага гаспадарання, дык раіў бы пазнаёміцца з **Мікалаем Мартынюком, Мікалаем Кучко, Уладзіславам Андрэюком...**

— Такіх гаспадароў у Новым Беразове вельмі многа, — дабавіў Віктар Аўласюк.

— А хто жыве ў гэтай віле пад нумарам 95?

— Гэта малады гаспадар, — паясняе Анатоль Швед, — менавіта **Мікалай Мартынюк.**

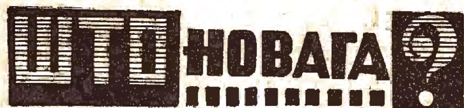
— У яго гектараў 15 зямлі, — дадае Віктар Аўласюк, — мае ён трактар і ўсе неабходныя машыны.

— Толькі камбайна яму яшчэ не хапае, — гаворыць Анатоль Швед.

(Працяг на стар. 4)

Абсалютна беларускім вечарам трэба назваць вечар у клубе будаўнікоў у Беластоку... (Чытайце на стар. 3 „Бывайце здаровы, тутэйшыя людзі!")

„Зямля драконаў грому"

Ці чулі вы пра дзіўную і цудоўную „Зямлю драконаў грому"? Сто дзён і сто начэй тут грукочуць грамы, іскрацца маланкі, бесперапынна ідуць дажджы, залівaючы даліны, дзе расце трава, такая густая і высокая, што нават сланам цяжка прабрацца скрозь яе. У паўднёвай частцы краіны цвітуць акацыі, мімозы і магноліі, шапацяць бамбук, ківаюць шапкамі стройныя пальмы. Пад акампанемент вадаспадаў спяваюць на розныя галасы птушкі, і музыка гэта пануе над схіламі гор, пакрытых дываном родадэндронаў самых нечаканых расфарбовак. Яшчэ вышэй — у альпійскіх лугах — сярод анеманаў, касачоў, макаў і эдэльвейсаў, блукаюць антылопы, у горных расколінах хаваюцца ваўкі, снежныя барсы і леапарды.

Гэта зямля згубілася ў Гімалаях на поўначы ад Індыі, на поўдзень ад Тыбета. Уся яна ад ледзяных горных вяршынь да гарачых джунгляў займае каля 50 тысяч квадратных кіламетраў — крыху больш чым Швейцарыя. Завецца гэта зямля Каралеўства Бутан.

Бутанская дзяржава была створана ў другой палавіне XVI стагоддзя. Да адбіцця варожых набегаў узводзіліся магутныя манастыры-крэпасці — дзонгі.

Самы вялікі бутанскі дзонг у Паро мае пяць паверхаў, масіўныя белыя сцены трохметровай таўшчыні ствараюць унутраны закрыты двор, у якім пабудавана сяміпавярховая вежа. Дзонг стаіць на высокім беразе ракі, адзіны ўваход — праз пад'ёмны мост на ўзроўні трэцяга паверха.

Па тыпу дзонгаў будаваліся і жылыя дамы: тыя ж складзеныя з граніту ці вапняку злёгку нахіленыя да цэнтра будынкі, тыя ж плоскія дахі часам з маленькай вежай пасярэдзіне. У гарах дамы стаяць адзін над адным своеасаблівымі паверхамі. У далінах і на створаных некалькімі пакаленнямі земляробаў тэрасах працавітыя бутанскія сяляне (якія, дарэчы, складаюць асноўную частку насельніцтва краіны) вырошчваюць вялікія ўраджаі рысу, амаль такія ж, як на Цэйлоне, і гэта нягледзячы на тое, што толькі шэсць працэнтаў тэрыторыі прыгодныя для апрацоўкі.

У Бутане жыве ўсяго каля аднаго мільёна чалавек — у асноўным бхотыі. Гэта высокія, стройныя людзі з чорнымі коратка падстрыжанымі валасамі, светла-жоўтай скурай, раскосымі вузкімі вачыма. Яны носяць доўгія свабодныя халаты — „камунгі" — з шырокімі доўгімі рукавамі. Мужчыны не растаюцца з нажом, які стаў неад'емнай часткай іх убранства. Жаночая мода пастаянная — тоўстая спадніца да зямлі, кофта і зверху доўгая безрукаўка з сукна.

Бхотыі шмат моляцца. Малітваў ёсць тысячы, але ведаць іх зусім не абавязкова. Дастаткова гаварыць адзіную магічную формулу: „Ом!". Гэта слова пішуць на каменнях, скалах, спецыяльна збудаваных сценах.

Астролагі разглядаюць кожны год загадзя, і калі яны натыкаюцца на нешчаслівае, на іх погляд, спалучэнне дня, тыдня і даты, то яны проста выкрэсліваюць іх з календара. У годзе, напрыклад, могуць быць два жніўні, але ніводнага верасня. А часам да 360-дзённага бутанскага года дадаюць некалькі дзён, каб каляндар не адставаў так безнадзейна ад змены пор года.

Па дзяржаўнаму ўкладу Бутан — канстытуцыйная манархія. Кіруе краінай самы малады ў свеце кароль — дваццацігадовы Джыгме Сінгай Вангчук. Двойчы ў год у сталічным палацы Ташычхадзонг збіраецца Нацыянальная Асамблея, якая складаецца са 150 дэпутатаў. 25 працэнтаў членаў бутанскага парламента прызначаюцца каралём, а астатнія выбіраюцца вясковымі старастамі. Урад трымае курс на паступовую ліквідацыю як міжнароднай ізаляцыі Бутана, так і феадальнага ўкладу жыцця ўнутры краіны. Калі да 1971 года на міжнароднай арэне Бутан прадстаўляла Індыя, то цяпер каралеўства стала паўнапраўным членам Арганізацыі Аб'яднаных Нацый.

М. С.

Перавіваць дзіця таксама трэба ўмець.

У будучых медсясцёр

Перапынак. На калідорах мітусня і гоман. 387 вучняў, бо столькі налічвае медыцынскі ліцэй у Бельску, мяняе класа-кабінеты. Другі прадмет, другі класа-кабінет. А апрача агульнаадукацыйных ёсць і прафесіянальныя, якія вядуць лекары мясцовай бальніцы. Яны таксама адбываюцца ў спецыяльных, адпаведна абсталяваных прыладамі і дапаможнікамі, залах.

Сядзім у пакоі дырэктара ліцэя Уладзіміра Федарука. Ліцэй мае за сабой амаль адзінаццаць год. Выпусціў 573 вучняў. І кожны з іх пайшоў сваёй дарогай. Частка — у вышэйшыя школы, частка — ў пасляматуральныя, а большасць ужо распачало працу. Дырэктар паказвае стопку лістоў. Гэта ад выпускнікоў.

— Прысылаюць з нагоды розных гадавін, або часамі і так, — гаворыць. — Як прыемна атрымаць такое пісьмо. Хаця б нават складалася яно толькі з некалькіх слоў.

Дзверы ў кабінет дырэктара амаль не зачыняюцца. Безупынна ўваходзяць то з нейкай справай, то па загаду. Дырэктар да некаторых звяртаецца на „пані". Пэўна, нехта з настаўнікаў?... Але дырэктар хутка паясняе:

— А мы маем тут сто студэнтаў. У нас жа ёсць двухгадовая прафесіянальная медыцынская студыя і аднагадовае аддзяленне школьных гігіеністак.

Званок. Калідоры заціхаюць. Распачынаецца ўрок. Вучні заменяцца на 45 мінут ва ўбіраючую веды губку. Накіроўваемся за імі. З гары далятае прыглушаны стукат. Вольны ўрок?..

— Гэта Мар'я Дамброўская вядзе заняткі па фізкультуры. Добрая і аддадая свайму прадмету настаўніца.

Пры школе дзейнічае арганізаваная ёю валейбольная каманда, якая праславіла імя свайго ліцэя на спартыўнай ніве. Год 1975 — чацвертае месца ў краіне на занальных спаборніцтвах медыцынскіх школ, потым 1976 год — пераходзіць ва ўладанне пераходны кубак, заваёваны ўжо трэці раз. Побач яго стаіць такі самы пераходны, заваёваны ў бегах. Шматлікія ўзнагароды, не гаворачы ўжо пра вялікую колькасць дыпломаў, упрыгожваюць памяшканне школьнай святліцы, дзе памясціўся „клуб алімпійца". Шматлікія спаборніцтвы, прыгожыя перамогі... Гляджу на гэтую „фізкультурную залу", якая нагадвае сабой не што іншае, як частку пераходнага калідорчыка, і робіцца неяк дзіўна. Дырэктар, відаць, прыкмеціў мой здзіўлены позірк і хутка паясняе:

— Недахоп памяшканняў адчуваем на кожным кроку, а ўжо пра фізкультурную залу і гаварыць няма чаго.

Каля сцяны, каб не перашкаджаць заняткам, праходзім у кабінет практычных заняткаў. У класе IIIа настаўніцы Валянціна Бжэзінская і Ірэна Дамброўская вядуць практычныя заняткі. Адны вучацца купаць і перавіваць дзя-

(Працяг на стар. 4)

М. ШАХОВІЧ
З народных гаворак

вэрстат — ткацкія кросны. З нэділі вжэ і собіе трэба вэрстат вносіті і за плахты братіся.

кладка — лавачка. А мы вжэ в нэділю выйдэмо з дедом на гуліцю, посядаемо на кладці і слухаемо-слухаемо.

куолко — калаўротак. Штось мое куолко попсовалося, шнуры злітаті сталі.

ліетнік — пінжак. На дворыэ — опаратіся можна, а вуон в ліетніку ходіт.

прывуод — манеж. А мы шчэ сіечку прывуодом рыэжэмо.

острышанэць — адпаведна звязаны куль саломы, якім прыкрывалі самы верх стадолы. Ну і вітрыско быв сіету нуоч, аж острышанці на клуні позадірало.

Кленікі (Загаць), гміна Чыжы

Багатыры ● Кааператары ● Скарбы Бельскага беларускага ліцэя ● Калі гарэлі нашы вёскі ● Фальклорныя матывы ў паэзіі Францішка Багушэвіча ● Як Ігнат жонку культуры навучаў ● Пад фірмай СКР ● Весткі з Беластока, Бельска, Баброўнікаў, Навасадаў, Чыжоў, Гайнаўкі, Шудзялава, Кнышэвічаў, Пашкоўшчыны, Грыгораўцаў, Рэпнева, Новаберазова ● У катакомбах Аджымушкая — новая дакументальная аповесць ● Калі сніцца бальніца ● Песня „Za nami miłość".

Niedziela — 10.IV. 6.00 Tech. Rol. Mat. 6.30 Mech. rol. 8.35 Sport. 8.55 Pr. dnia. 9.00 Świąteczny poranek TDC. 10.00 Antena. 10.25 Mały pułkownik — film fab. USA. 11.50 Portret artysty — W. Gruca. 12.55 Klub sześciu kont. 13.40 Krak. Teatr Baśni: O pięknej Dorotce i krak. rzem. 14.40 Los. Dużego Lot. 15.00 Pr. rozr. 15.45 Ali Baba i czterdziestu rozbójników — film fab. fr. 17.15 Tele-Echo. 18.15 Mistrz zawsze traci — film TP. 19.00 Wieczorynka. 19.30 Dziennik. 20.30 Bajka dla dor. 20.40 Zaklęty dwór — odc. II filmu ser. 21.45 Wariacje na dwa fortep. 22.45 Ruchomy cel — film fab. USA.

Poniedziałek — 11.IV. 9.00 Dyngusowy Zwierzyniec. 9.45 Wielcy odkrywcy — film ser. 10.35 Czarodziej z OZ — film muz. 12.15 Tylko w niedzielę.

Wtorek — 12.IV. 10.20 Felix i Otylia — film fab. rum. 12.45 Tech. Rol. Fiz. 14.30 Upr. rośl. 15.55 Pr. dnia. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Studio Mł. 17.15 Pr. publ. 17.40 Kółko i krzyżyk. 18.05 Magazyn motoryzacyjny. 18.25 W Starym Kinie: Ze świata burleski. 18.50 Radzimy rolnikom. 19.00 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.30 Pociąg sanitarny — odc. II film ser. radz. 21.35 Świat i Polska. 22.10 Fakty, opinie, hip. 22.25 Dziennik.

Środa — 13.IV. 6.00 Tech. Rol. Fiz. 6.30 Upr. rośl. 9.00 Pociąg sanitarny — film ser. radz. 12.45 TV szk. śred. Mat. 13.25 Fiz. 14.30 W drodze do nowego. 15.00 NURT. 15.55 Pr. dnia. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Film dok. 17.00 Dla dzieci. 17.30 Los. mał. Lot. 17.45 Znajomi z płyt. 18.00 Teleturniej. 18.35 Skarby siódmego kontynentu — film dok. fr. 19.00 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.30 Teresa Raquin — film fab. fr. 22.15 X Y Z cz. I. 22.55 Dziennik.

Czwartek — 14.IV. 6.00 TV szk. śred. Mat. 6.30 Fiz. 8.40 Gdzie jest jubilat? — film fab. węg. 10.00 Dla kl. II lic. J. pol. 11.05 Dla kl. VII. J. pol. 12.55 Dla kl. IV lic. J. pol. 13.45 Tech. Rol. J. pol. 14.30 Hod. zwierz. 15.55 Pr. dnia. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Magazyn wędkarski. 17.00 Turniej z Bratkiem. 18.00 Patrol. 18.20 Przygoda z nauką. 18.50 Radzimy rolnikom. 19.00 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.30 Oskarżyciel i oskarżony — film fab. USA. 22.10 Pegaz. 22.55 Dziennik.

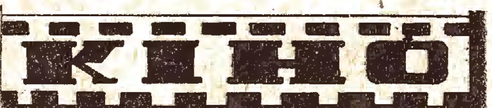
Piątek — 15.IV. 6.00 Tech. Rol. J. pol. 6.30 Hod. zwierz. 9.00 Dla kl. V. Geogr. 9.30 Oskarżyciel i oskarżony — film fab. USA. 11.05 Dla kl. I—III. Wych. tech. 12.00 Dla kl. VIII. Wych. ob. 12.45 Tech. Rol. Upr. rośl. 13.25 Hod. zwierz. 15.50 NURT. 15.55 Pr. dnia. 16.00 Obiektyw. 16.30 Sport. 17.00 Pora na Telesfora. 17.30 Retroinspekcja czyli stare i nowe pomysły K. Krukowskiego. 18.10 Sylwia cz. II filmu fab. fr. 19.00 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.30 Z najlepszymi życzeniami dla pracowników zakładu HORTEX. 21.45 Teatr Małych Form. 22.40 Dziennik.

Piątek 8.IV — 8.30 Film fab. 14.40 Film fab. 18.25 Koncert. 19.00 Nasza biografia. 21.55 Balet.

Sobota 9.IV — 13.40 Film fab. 15.05 Koncert. 16.00 W świecie zwierząt. 17.15 Filmy anim. 18.55 Film fab. 21.35 Pr. estrad.

Niedziela 10.IV — 12.30 Film fab. 16.00 Klub film. 17.15 Film anim. 18.00 Hokej. Szwecja-ZSRR.

Białowieża Niedokończone zdanie — węg. 12—13. Świat dzikiego zachodu — USA 14—15. Dwaj ludzie z miasta — fr. 16—17.

Bielsk Podl. Sekcja specjalna — fr. 11. Niedorajda — pol. 12—13. Piętaszek i Robinson — ang. 14—15. Roma — ang. 16—17.

Czeremcha Z podniesionym czołem — USA 12—13. Partita na instrument drewniany — pol. 16—17.

Czyże Mój kochany mąż i ja — NRD. To niemożliwe — radz. 13—17.

Dubicze Cerkiewne Kangur — węg. Żona Jana — fr. 13—17.

Hajnówka Na tropie Sokoła — NRD 11—12. Synowie szeryfa — USA 13—14. Tak zaczyna się miłość — czes. 15—16. Oni walczyli za ojczyznę — radz. 17.

Kleszczele Rodzina — pol. 11. Najemnik — ang. 12—13. Olśnienie — pol. 14—15. Opadły liście z drzew — pol. 16—17.

Michałowo Zawiłości uczuć — pol. 11. Nie oglądaj się teraz — ang. 12—13. Bezbronne nagietki — USA 14—15.

Mielnik Magelan powraca — rum. 11. Zagłada Japonii — jap. 13. Krótkie życie — pol. 16—17.

Milejczyce Zaborcza miłość — buł. Zindy — chłopiec z bagien — mek. 11. Rodeo — USA 12—14. Krótkie wakacje — wł. 15—17.

Narew Dziewczyna i auto — węg. 11. Czy pasujemy do siebie kochanie — czes. Pojedynek na szosie — USA 13—17.

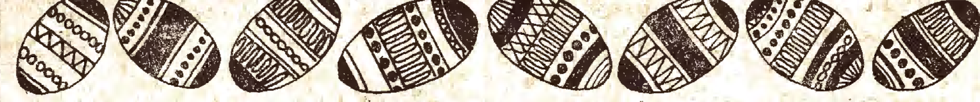
Narewka Przeciw Kingowi — jug. 11. Horoskop szczęścia — czes. Przyjaciele Eddiego — USA 13—17.

Nurzec Opadły liście z drzew — pol. 11. Ten cudowny piasek partyzanckich dróg — jug. 12—13.

Orla Czy pasujemy do siebie kochanie — czes. 11. Przeciw Kingowi — jug. Naprzykład Józef — NRD 13—17.

Rajsk Bez wyjścia — szwedz. 11. Dziewczyna i auto — węg. Con amore — pol. 13—17.

B.Z.Graf. Zam. 851 B-4

Асаблівасці велікоднага абраду

У гісторыі ўсіх народаў прыкметнае месца займае народная вусна-паэтычная творчасць, якая ўзнікла задоўга да прыходу хрысціянства, яшчэ ў першабытным язычаскім грамадстве. Абапіраючыся на язычаскія вераванні, яна дапамагала ў змаганні з прыродай дзеля яе падпарадкавання чалавеку. Пры дапамозе магіі і заклінанняў, уключаных у абрадавыя песні, старажытнае грамадства імкнулася запэўніць поспех у жыцці і працы, дасягнуць дабрабыт.

Прыход хрысціянства напоўніў змест народных абрадаў новымі рэлігійнымі элементамі, якія змяшаліся з іх першабытнай язычаскай асновай. У выніку барацьбы з усім, што не хрысціянскае, народныя абрады прыстасаваліся да царкоўных свят, а нават тэрмін іх святкавання ў нейкай меры змяніўся, як напрыклад: „масленіца", выцесненая ў бок „каляд" „вялікім постам". Таму, між іншым, веснавы абрад пачынаецца з велікодных свят. У вялікі чацвер, з якім звязана вера ў ачышчальную моц вады, падчас звону званоў на дванаццаць евангеліяў, хворыя лішаямі, прышчыцай і гэтаму падобнымі хваробамі купаліся ў крыніцы, што паводле вераванняў, мела іх аздаравіць. Людзі таксама купалі сваіх дзяцей, каб засцерагчы іх ад хвароб. У гэты дзень, між іншым, раз на цэлы год мылі дзежу, што, на маю думку, было звязана з пажаданнем добрага ўраджаю збожжа.

Цікавы звычай звязаны з апошняй нядзеляй вялікага посту — „вербніцай", які навязвае сваёй абраднасцю з вербамі, да вядомага царкоўнага матыву, звязанага з высціланнем пальмовымі галінкамі дарогі Хрыста пры ўваходзе яго ў біблейскі горад. У народным уяўленні вярбовай лазе ўласціва ачышчальная моц, з дапамогай якой можна засцерагчыся ад шкодных духаў і розных хвароб. Гэта адносіцца і да людзей, і да хатняй жывёлы. Вераванне гэтае мае сваё адлюстраванне ў сімвалічным біцці бацькамі дзяцей свянцонай вярбой пасля прыходу з царквы. Для ўзмацнення **заклінальнага** сэнсу выгаварваліся словы замовы:

„Вэрба б'е, нэ я б'ю.
За тыдэнь Вэлікдэнь;
Будь здорова, як вода,
а рості, як вэрба".[1])

Разам з заніканнем першабытнага характару народных абрадаў, змяніліся і суправаджаючыя іх песні. Такім чынам, функцыю калядна-абрадавай паэзіі, магічны сэнс і заклінальныя вартасці якой у адарванні ад язычаскай асновы станавіліся штораз менш зразумелымі, перанялі песні лірычныя, цікавейшыя па зместу і форме. Яны традыцыйна прыстасоўваліся да адпаведных свят і пры нагодзе другіх абрадаў не выконваліся. Прыкладам з'яўляецца песня, якую інфарматар станоўча адносіць да спяваемых падчас вялікадня:

„Ой трава-мурава, чом ты нэ зэлёна,
Молода дівчына, чом ты нэ вэсёла.
Ой як я маю зэлёною быті,
Колі йдут на мэнэ сніегі і морозы.
Сніегі і морозы — корынціе вымэрзают,
Буйные віетры — вэршкі посыхают.
Молода дівчына, чом ты смутна нэ вэсёла,

Ой трава-мурава, чом ты нэ зэлёна.
Ой чом жэ я маю вэсёлою быті,
Ой колі нэ хочэ мілы говорыті.
Вуон нэ говорыт — ёму головонька боліт.
Ёму голуойка, а мніе сэрдэнько мліее.
Ой дэсь муой міленькі з другою віно піе.
Ой піе, піе в Нарві на рыночку,
Дай жэ ёму божэ шчасліву годіночку.
Ой піе, піе в Нарві на ярмарку,
Ой дай жэ ёму божэ богату шляхтянку".[2])

Пачатак песні — гэта часта спатыкаемае ў народнай паэзіі ўвасабленне: перанясенне ўласцівасцей жывых істот на прадметы і з'явы прыроды і іх ажыццяўленне. Галоўным матывам з'яўляецца скарга дзяўчыны на свайго каханага, які яе не заўважае, з ёй не гаворыць, а гуляе і п'е з другімі. Нягледзячы на гэта, заканчэнне песні ўтрымана ў духу велікодным. Вялікдзень, які сваім генезісам звязаны з даўнім праславянскім святкаваннем вясны ў гонар вялікіх дзён, што наступаюць разам з вясной, сваёй абраднасцю выключаў магчымасць іншых матываў, апрача велічання прыроды, чалавека, яго працы. Апрача міфічных заклінанняў, велікодныя песні спяваліся ў гонар чалавека, прыносілі яму пажаданні шчасця і поспеху ў жыцці. Абсурдам было б гаварыць, што разглядаемая намі песня складзена ў гонар чалавека-п'яніцы, аднак пажаданні нешчаслівa закаханай дзяўчыны нясуць у сабе глыбіню пачуццяў і добразычлівасці ў адносінах да людзей, сілу прабачэння. Менавіта гэтыя вартасці акрэсліваюць яе велікодны характар.

Раней велікодны абрад суправаджаўся звычаем хаджэння валачобнікаў, якія выконвалі валачобныя песні. Да сёння захаваўся толькі звычай дарэння дзяцей валачобнымі яйкамі. Апрача таго, сам вялікдзень выключае са свайго абраду свецкія, тым самым язычаскія матывы, і святкуецца паводле хрысціянскага прынцыпу.

Віктар Стахвюк

---

[1]) Тэкст запісаны ў в. Трасцянка (1972 год). Выконваецца ўсімі жыхарамі вёскі.

[2]) Тэкст запісаны ад Вольгі Максімчук, 82 гады, у в. Трасцянка, у 1972 годзе.

[3]) Нотны запіс апрацаваны мгр Віялетай Залескай.

І АДКУЛЬ, ЗДАЕЦЦА, ЦЯБЕ ЗНАЮЦЬ?

Не памятаю ўжо, за чым гэта я стаяў, але ведаю, што стаяў і, несумненна, за нейкай дзіковінкай. Прымем, што за апельсінамі. Чарга — усім чэргам чарга і тоўстая, быццам тая бочка дубовая. Бо стаіць адзін, а каля яго знаёмых трое круцяцца, а каля знаёмых яшчэ іх знаёмыя стаяць. А тады знаёмыя раз-два знаходзяцца. Як грыбы пасля дажджу, высоўваюцца. Ты, здаецца, іх упершыню бачыш, а яны нібось ад галавы да ног цябе ведаюць. Абавязкова падыдуць, прывітаюцца, асабліва тады, калі за табой людзей-людзей, а яны толькі што прыйшлі. Стаіш гэтак сабе ў чарзе, якая гудзе, быццам пустая дубовая бочка, і раптам чуеш:

— Маё шанаванне, суседзе, то як там на сваім жывецца? Абсталяваўся ўжо? Ну, нічога, памаленьку. Важна, што кватэра свая. А кватэра — вялікая рэч. Я гэта ведаю і сардэчна спачуваю ўсім чакаючым. А я там каля вас жыву, зайшлі б калі, пасядзелі. То што, за апельсінчыкамі стаім, за апельсінчыкамі? Так-так, трэба, мне таксама б кілаграмчыкі тры. Я то за імі не прападаю, але дзеці, ведаеце...

І засыпле цябе такой колькасцю салодзенькіх слоў, што забудзешся аб тым, што ўпершыню чалавека бачыш, і думаеш, куды ён гэта цябе запрашае. І пакуль апамятаешся і напоўніш здзіўленнем вочы, каб выясніць, што, моў, гэта нейкае непаразуменне, паяўляецца ўжо каля цябе новы „знаёмы" і, мігаючы нявінным вачыма, пачынае сваю „дэкламацыю":

— А я пана адразу пазнала, кропля ў кроплю да свайго брата падобны. А брата я ведаю. З маёй Ядвісяю ў адным класе вучыцца. На здымачку разам ёсць. Ядвіся так яго хваліць, такі добры хлопец. Заўсёды дапаможа. Бо іншыя, то ведаеце... А і пра пана Ядвіся часценька ўспамінае. Сына прыгожага маеце...

І саўе такі вянок, па пяць штук кампліментаў у адным пучку, што забудзешся не толькі аб тым, што яе не знаеш, але і аб тым, што ў цябе дачка, а не сын. А „знаёмая" і адыходзіць не думае. Спявае, ды й спявае табе ў вуха, каб часам не апамятаўся і ў рэчаіснасць не апусціўся. Але дзе там апусцішся, калі новыя сілы на дапамогу прыходзяць.

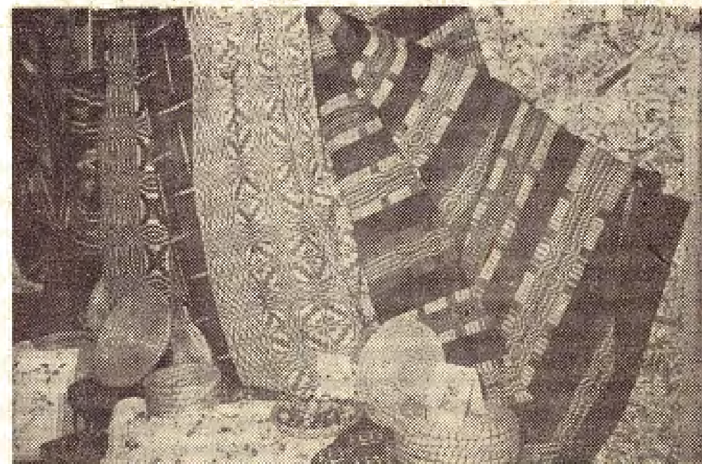
— А я тут перад панам стаяла.

— ?

— Як жа ж не тут? Ці ж пан мяне не прыпамінае? Мы ж пазаўчора ў кіно побач сядзелі. Я добра памятаю. А ведаеце, гэтая „Пракажоная" — дасканалая рэч, якая дэкарацыя...! А якую жыццёвую праблему закранае...! А цяпер, думаеце, так няма? Вунь у майго суседа Янэчка...

Ах божа мой, і чаго толькі не пачуеш і каго не спаткаеш! А кажуць, што ў наш век чалавек чалавека не пазнае.

Бізун

Выстаўка народнай творчасці ў „Пасманце".
Фота Ф. Шыдлоўскага.

Бывайце здаровы, тутэйшыя людзі...

Дэкада культуры вёскі ў Беластоку пакінула трывалы след. Гавораць нават, што такая каштоўная ініцыятыва не можа быць мерапрыемствам на адзін раз, што, можа, калі не штогод, то кожныя два гады яе праводзіць трэба. А смялейшыя мараць нават аб фестывалі культуры вёскі. Гэта першае дасягненне.

У аснову беластоцкай дэкады лёг просты прынцып: гміна паказвала ваяводскаму гораду ўсё, што мае найлепшае. Выбар быў пакінуты ўладам і актыву гміны. Гэтае неўмяшацельства „гары" ў гміну ўсім выйшла на здароўе. Праграмы гмін былі аўтэнтычныя, жывыя, не скажоныя налётам „гарадскосці". Гміны прадстаўлялі свае праграмы ў рабочых клубах. Навязваліся пры гэтым і падпісваліся ўмовы аб далейшых кантактах, абмене і супрацоўніцтве. І гэта другое дасягненне дэкады.

Напрыклад, з беластоцкай „Пасмантай" парадзнілася гміна Мілейчыцы. Гаспадары паказалі гасцям з гміны станкі і прадукцыю фабрыкі, знаёмілі з людзьмі і планамі. А потым у прыфабрычнай святліцы сабраліся перадавікі працы „Пасманты", глядзелі і слухалі Мілейчыцкую гміну.

Выстаўка народнай творчасці была багатай і цікавай. На вачах аграмаднае багацце народнай вышыўкі, ткацтва, вырабаў з саломы і дрэва. Аўтары прадстаўленых прац прыехалі і можна было з імі гаварыць. Валянціна Яновіч з Мілейчыц паказала аграмаднае багацце ручной вышыўкі.

Ткацтва — двухасновавае, характэрнае для беларускага ткацтва — каляровыя дываны, капы, кілімы — прывезлі Марыя Яхімовіч з Сабятына і Анна Такаюк з Рагачоў.

Што можна вырабіць-выкляіць з дрэва паказаў у цікавай форме і шырокім маштабе Павел Тывончук з Мілейчыц. Паралельна з выстаўкай калектыў з Рагачоў выступіў з „Паўлінкай" Янкі Купалы.

Беларуская праграма была прынята рабочымі вельмі сімпатычна. Жыва рэагавалі людзі на сюжэт Паўлінкі: „Прыйдзе ці не прыйдзе мой Якімка?" Голас з залы: „А куды ж ён найшоў?". Або падспеўвалі лёгкую мелодыю мясцовай песні ў выкананні цікавага дуэта.

Абсалютна беларускім вечарам трэба назваць вечар у клубе будаўнікоў у Беластоку, праведзены з жанчынамі з Арэшкава, правільней было б сказаць, з Гайнаўскай гмінай, бо таксама была выстаўка народнай творчасці, вялікія фотаграмы помнікаў старыны Гайнаўскай зямлі, асабліва старых забытковых цэркваў.

Таго, што адбывала-

(Працяг на стар. 5)

Беларуская вечарына ў будаўнікоў.
Фота Я. Цялушэцкага.

ХРОНІКА

На працягу аднаго месяца — ад 15 лютага да 15 сакавіка — клуб БГКТ у Варшаве правёў шмат цікавых мерапрыемстваў. 16 лютага др Аляксандр Баршчэўскі выступіў са змястоўным дакладам „Беларускія народныя казкі". Ахарактарызаваў ён збіральнікаў жамчужын беларускага фальклору, якімі з'яўляліся М. Федароўскі, Ч. Пяткевіч, Е. Раманаў, Я. Чачот, П. Шэйн і іншыя.

А. Баршчэўскі прачытаў таксама некалькі беларускіх казак у сваім перакладзе на польскую мову.

26 лютага адбыўся аўтарскі вечар Ірэны Баравік, члена Беларускага літаратурнага аб'яднання „Белавежа", студэнткі філіяла Варшаўскага універсітэта ў Беластоку.

2 сакавіка выступіў на Сенатарскай вядомы ўжо варшаўскім слухачам Юрка Геніюш (выступаў тут у маі мінулага года). Ён прачытаў прысутным два свае новыя фельетоны, таксама цудоўную лірычную казку „Адкуль узяліся васількі".

Слухачы захапляліся прыгажосцю беларускай мовы, якой паслугоўваецца ў сваіх творах Ю. Геніюш.

5 сакавіка ў памяшканні БГКТ у Варшаве адбылася сустрэча студэнтаў V курса завочнага аддзялення беларускай філалогіі Варшаўскага універсітэта.

9 сакавіка адбыўся вечар, прысвечаны 85-ай гадавіне з дня нараджэння Браніслава Тарашкевіча.

В. Швед пазнаёміў прысутных з біяграфіяй, а таксама з грамадска-палітычнай, навуковай і літаратурнай дзейнасцю змагара за волю і лепшую долю беларускага народа.

А. Бергман, аўтар цікавай кніжкі аб Браніславе Тарашкевічу, у сваім выступленні сканцэнтравала ўвагу на малавядомай перапісцы Б. Тарашкевіча з беларускімі пісьменнікамі Цёткай і Янкам Купалам.

16 сакавіка др А. Баршчэўскі выступіў з дакладам „Вінцук Дунін-Марцінкевіч — жыццё і творчасць", з нагоды 170-ай гадавіны з дня нараджэння вядомага беларускага пісьменніка XIX стагоддзя.

В. Ш.

БЕЛАРУСІЯНА

ЛІТАРАТУРНЫЯ ЎЗАЕМАСУВЯЗІ

У 11 нумары за 13 сакавіка бягучага года „Жыцця літарацкага" быў змешчаны артыкул „Польшча на Беларусі", аўтар якога пад псеўданімам „Ляс" паказвае на літаратурныя сувязі беларускага і польскага народаў, пачынаючы ад XIV-XVI ст.ст. — перыяду Вялікага княства Літоўскага праз друкарскую дзейнасць Францішка Скарыны аж да нашых дзён. Артыкул з'яўляецца пералікам пладоў узаемнага супрацоўніцтва на літаратурнай ніве, якія ўзраслі не толькі ў форме перакладаў Янкі Брыля, Яна Гушчы, Янкі Купалы, Ежы Літвінюка, Ежы Путрамента, Максіма Танка, але і тэарэтычна-крытычных апрацовак Алега Лойкі, Адама Мальдзіса, Кастуся Цвіркі. Робячы пералік, аўтар напамінае таксама пра Браніслава Тарашкевіча і яго пераклад на беларускую мову „Пана Тадэуша" Адама Міцкевіча. Але шырэй аб гэтым можна даведацца са змешчанага ў 12 нумары тыднёвіка „Культура" артыкула Сакрата Яновіча „Пан Тадэуш у астрожнай камеры". Знаёміць ён чытача з жыццёва-палітычным шляхам Браніслава Тарашкевіча і, даходзячы да часоў гродзенскага астрогу, у якім Тарашкевіч прыступіў да перакладу „Пана Тадэуша", пераходзіць да характарыстыкі і ацэначнага параўнання гэтага перакладу з другімі беларускімі перакладамі. Трэцяй тэматычнай лініяй ёсць вузенькая шчылінка ў псіхіку Браніслава Тарашкевіча, праз успамін Ф. Стэцкевіча „вечара" ў Тарашкевіча, які адбыўся перад яго выездам у Вільню ў канцы 1925 года.

Міхась Шаховіч

Las, Polska na Białorusi, w: „Życie Literackie" Nr 11 (1311) z 13 marca 1970 r., str. 2.
Sokrat Janowicz, Pan Tadeusz w celi więziennej w: „Kultura" nr 12 (718) z 20 marca 1977 r., str. 5.

НА СПАРТЫЎНАЙ НІВЕ

ГМІННЫЯ СПАРТАКІЯДЫ

Спартакіяда ў Гайнаўскай гміне адбылася ў вёсцы Арэшкава. Удзельнічала ў ёй 48 асоб. У розыгрышах у настольным тэнісе перамагла Аліцыя Швед з ЛЗС у Новаберазове перад Рэгінай Кастэцкай з ЛЗС „Дуб" у Навасадах і Людмілай Міхалюк з ЛЗС „Явар" у Дубінах. Сярод юнакоў першынство заваяваў Яўген Бэбко. Другое і трэцяе месцы занялі: Уладзіслаў Швэдко і Кшыштаф Петшак — ўсе з ЛЗС у Барысаўцы.

У шахматных розыгрышах перамаглі шахматысты з ЛЗС у Новаберазове.

*

Адбыўся раённы шахматны турнір у Дуброве. Найлепшымі шахматыстамі аказаліся члены ЛЗС з Дубровы. Другое і трэцяе месцы занялі ЛЗС-аўцы з Сухаволі і Сідры. У індывідуальным турніры першынство заваявалі: Гражына Сурэль і Пётр Крутуль — абое з Сухаволі.

У клубе селяніна ў Новаберазове адбыўся раённы шахматны турнір.

Найлепшымі шахматыстамі аказаліся: Людміла Антанюк і Уладзімір Гацкевіч — абое з ЛЗС „Лес" у Нараўцы. Пераможцам таксама быў калектыў шахматыстаў з Нараўкі ў складзе: Уладзімір Гацкевіч, Аляксандр Закройшчык, Ян Кайдэвіч і Людміла Антанюк. Другое месца заняла шахматная каманда ЛЗС „Іскра" ў Нарве. Трэцяе — калектыў шахматыстаў з клуба селяніна ў Новаберазове.

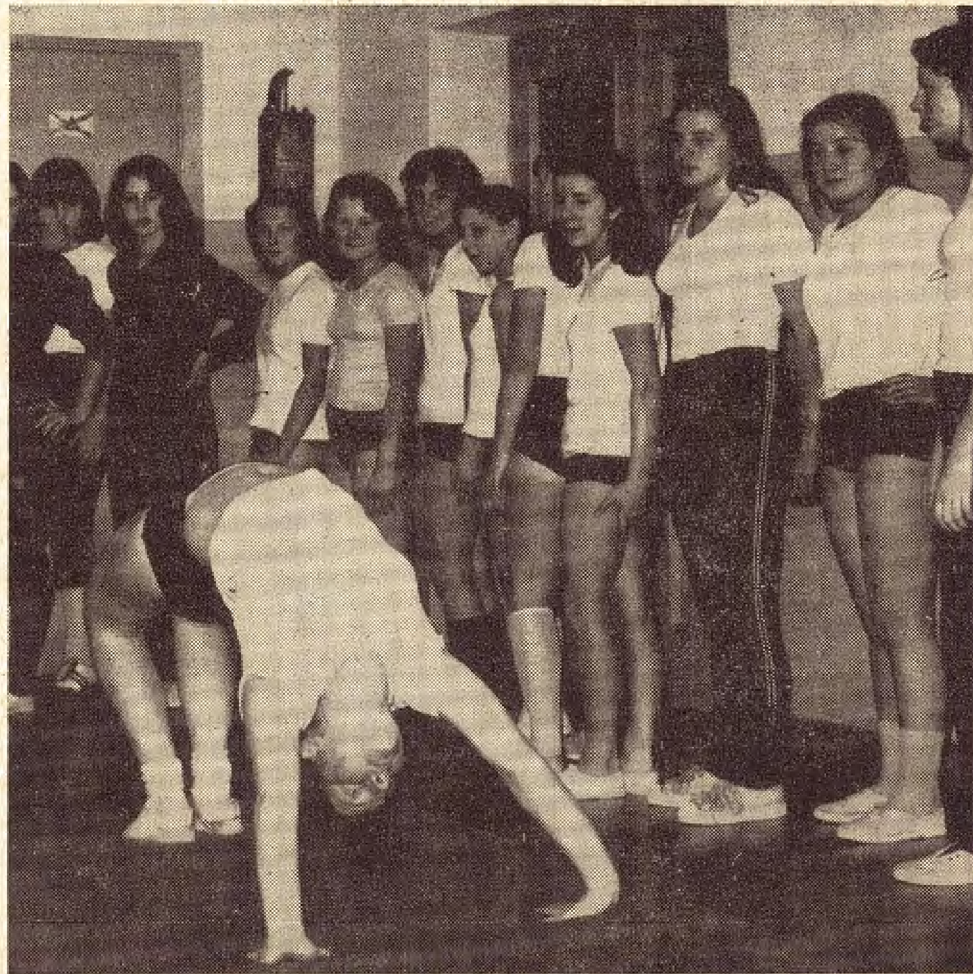
Я. Цялушэцкі

ЗАСНАВАЎСЯ КЛУБ ВЕЛАСІПЕДЫСТАЎ

17 сакавіка гэтага года арганізаваўся клуб веласіпедыстаў пад назвай „Спулдзельца" пры Гміннай спулдзельні „Самапомач Хлопска" ў Гайнаўцы. У склад улад клуба веласіпедыстаў увайшлі: Ян Хіліманюк — старшыня, Пётр Бурыла і Юры Панасюк — намеснікі старшыні, Сяргей Койла — сакратар і Віталі Новік — скарбнік.

Гайнаўскі клуб веласіпедыстаў будзе вядучым у Беластоцкім ваяводстве. З часам будуць створаны секцыі веласіпедыстаў у Бранску, Бельску і Міхалове.

Зараз у Гайнаўцы праходзіць трэніроўку больш дваццаці таленавітых веласіпедыстаў, у тым ліку браты Юрка, Андрэй і Міраслаў Кучко, Лешак Міранюк. (ця)

На занятках па фізкультуры.

У будучых медсясцёр

(Працяг са стар. 2)

цей, другая група ажыццяўляе тэарэтычныя веды пры ратаванні ўтопленніка, яшчэ іншая вучыцца рабіць уколы.

Яшчэ раз успамінаецца стопка лістоў у кабінеце дырэктара. Частка з іх — гэта сардэчная падзяка ад адзінокіх мясцовых людзей за дапамогу і апеку іх школьнага гуртка ПЦК. Дзейнасць гэтую вядуць ужо ад 1969 года. Кожны год прыходзяць з дапамогай да 20 чалавек. Прыбіраюць у хатах, вараць, чытаюць, расказваюць...

А калі празвініць званок, закрываючы школьны дзень, распачынаюцца заняткі зусім іншага характару. Адна група паглыбляе веды па паасобных прадметах, другая займаецца фатаграфіраваннем, яшчэ іншая філатэлістыкай. А там зноў даносяцца мелодыі песень. Гэта школьны харавы калектыў „Ютшэнка" пад упраўленнем Мікалая Турковіча рыхтуецца да выступленняў.

Але школьны дзень закончыўся поўнасцю. Большасць вучняў едзе дахаты, частка разыходзіцца па кватэрах, а 108 асоб застаецца ў інтэрнатах. Школа мае 90 месц у міжшкольнай бурсе і 18 у сваім інтэрнаце. Для 73 вучняў — гэта апошнія месяцы прабывання ў школе. Атэстат сталасці адкрые ім дарогу ў жыццё.

Міхась Шаховіч
Фота Янкі Цялушэцкага

(Працяг са стар. 1)

АДЗІН ДЗЕНЬ У НОВЫМ БЕРАЗОВЕ

— Вы тут толькі пра машыны і трактары! — з дакорам адгукаецца заслужаны настаўнік Ян Ільяшук. — А трэба ж яшчэ расказаць і пра грамадскую актыўнасць нашых аднавяскоўцаў.

Найлепшым прыкладам гэтай актыўнасці з'яўляецца пабудова дома культуры, у якім мы зараз знаходзімся.

— Справа цягнулася, — расказвае Ян Ільяшук, які ўзначальвае грамадскі камітэт пабудовы, — ужо нейкіх дзесяць гадоў. Урэшце я падумаў, што далей так быць не можа. Вёска багатая, людзі жывуць добра, а часу правесці няма дзе. Знайшліся іншыя, якія падтрымалі мяне. Вось прысутны тут **Віктар Аўласюк**, а затым **Уладзімір Бурачык, Ян Федарук, Рыгор Мароз** і іншыя. Пачалі мы агітаваць вёску. Кожны гаспадар абавязаўся даць на клуб не менш чым 500 зл.

— Цяпер лёгка ўсё гэта ўспамінаць, — дапаўняе яго Віктар Аўласюк. — А тады... колькі прыйшлося паездзіць нашаму настаўніку па розных уладах, каб дабіцца згоды на такую пабудову. **Кошт будынка звыш мільёна злотых!** Без згоды ваяводскіх улад нельга гэта рашыць. Аднак удалося. Калі ў красавіку 1975 года склікалі мы першы раз жыхароў Новага Беразова на грамадскі чын, прыйшло аж 65 чалавек.

— За адзін дзень, — гаворыць Ян Ільяшук, — мы выкапалі катлаван для фундамента і залілі яго бетонам.

— Усе працавалі дружна і не шкадавалі сваіх сіл і машын, — дабаўляе Віктар Аўласюк. Гэта ён і яго сябры ганяліся ўласнымі трактарамі па 20 кіламетраў за жвірам і пяском і зусім не пыталі, хто ім за гэта заплоціць.

— Калі прыйшло да падлікаў, — кажа Ян Ільяшук, — аказалася, што дзяржава заплаціла палавіну коштаў пабудовы гэтага клуба. Рэшту зрабілі мы самі. Вясной 1975 года пачалі і вясной наступнага года закончылі.

Будынак вялікі. 30 на 12 метраў. Са сцэнай і іншымі пакойчыкамі для заняткаў.

— Памалу раскручваем тут культурна-асветную дзейнасць, — інфармуе Зіна Швед, загадчыца і гаспадыня гэтага клуба. — Ужо дзейнічаюць харавы, тэатральны і дзіцячы гурткі. Добра было б, каб нехта дапамог нам абзавесціся дыскатэкай і апаратурай для праігравання грампласцінак, бо дагэтуль маем толькі шахматы і тэлевізар.

...А вечарам прыйшлі на сваю чарговую рэпетыцыю члены харавога гуртка: **Кацярына і Ян Ільяшукі, Тэадора і Мікіта Сапежкі, Ольга і Ілья Петручукі.** Далучылася да іх Зіна Швед, і паплыла адна са шматлікіх задушэўных песень нашага люду. Заслухаліся мы, задумаліся і забылі пра зіму, капрызную, пра час і пра ўласныя жыццёвыя клопаты...

Так і закончыўся гэты адзін дзень у Новым Беразове.

Віктар Рудчык

Беларуская літаратура — Аляксандр Баршчэўскі

НАШАНІЎСКАЯ ПАРА

МАКСІМ ГАРЭЦКІ — ЧАСТКА XVII

„Хаўтуры", „Скрыпачка". Творы гэтыя звязаны з раннім перыядам творчасці Гарэцкага. Выступаюць у іх і моцныя і слабыя бакі прозы пісьменніка. Парадаксальная непаслядоўнасць асабліва моцна праяўляецца ў апавядальнай сцэнцы „Хаўтуры". Паслухайма пачатак твора:

„Убогая хата, сёння падмеценая і, калі не трэба, цёплая.

На левай ад дзвярэй лаве, вузкай як звычайна, ляжыць нябожчык — мужчына. З рэдкаю бародкаю рудымі жмуткамі; склычаныя дзікія валасінкі, таксама жоўта-рудыя на канцах сашчэмленага сінявага роту. Худы, жоўты і чорны, у шэранькім жупане, белых альняных штанах і ў новых лапціках. Не дужа доўгі, хоць ляжыць. І рукі на грудзях сашчэплены. Папрыгажэў трохі, як памёр, у свет сабраўся".

У прыведзеным фрагменце бачым дзівосны кангламерат мудрагельства, непатрэбнай многаслоўнасці, рознакалернай афектацыі, натуралізму, пераплеценага з іранізмам, асабліва яскравым у апошнім сказе. Усё гэта яўна ідзе ўразрэз з трагічнай па свайму характару з'явай — смерцю чалавека. Незалежніцкая, абыякавая пазіцыя пісьменніка пры апісванні разнародных чалавечых ці прыродных спраў — гэта з'ява натуральная. Аўтар, апісваючы трагічную ці драматычную сітуацыю, мае права весці сябе, як фатограф, можа не паказваць свае пачуцці і эмоцыі. І таму не можам патрабаваць ад Гарэцкага слёз пры апісванні хаўтур. Можна аднак было спадзявацца акрэсленага настрою і адпаведнай да яго стылістыкі. Гэтага якраз Гарэцкаму забракла.

Далейшая частка апавядання „Хаўтуры" выказвае большую пісьменніцкую спеласць. Даволі цікава ў ёй прадстаўлены паводзіны прысутных. Аўтэнтызм выступае ў паказе жонкі памёршага і асабліва ў яе галашэнні. Вымоўны таксама намёк пісьменніка на выключную беднасць сям'і. Не можа не кранаць і апошні сказ „Хаўтур": „Добра, што і дзяцей няма: усе паўміралі. А то — былі б няшчасныя сіраты". Хто ж, элементарна знаёмы з гісторыяй Беларусі, не ведае, што сем'і, у якіх паміралі ўсе дзеці, не былі рэдкасцю?

Значыць, у „Хаўтурах" знаходзім элементы гістарычнай праўды. Але побач іх сустракаем у творы таксама стылістычную фальш.

Навелка „Скрыпачка" гэта адзін з найкарацейшых твораў у творчасці Гарэцкага. Складаецца ён з шаснаццаці сказаў. Аднак многа ў ім сапраўднага гора і болю. Галоўны герой „Скрыпачкі" — сялянская беднасць.

„Асілачак мой бедны! — казаў часам свайму маломý сыну. — Я бедны і дзеткі мае бедныя, а ты будзеш яшчэ бяднейшы і дзеткі твае будуць яшчэ бяднейшыя. Але падрастай ты барздзжэй. Ратаваў бы мяне сваёю сілаю. Ах ты, дзетка маё любае, нешчаслівыя мы!"

У прыведзеным фрагменце можна паставіць закід псіхалагічнай няпраўды выказванню бацькі. „Я бедны і дзеткі мае бедныя, а ты будзеш яшчэ бяднейшы і дзеткі твае будуць яшчэ бяднейшыя". Мала праўдападобна, каб бацька так прамаўляў да свайго дзіцяці. Наогул у такіх размовах выступае схільнасць да падбадзёрвання. Аднак татальныя няшчасці і нядоля могуць давесці да розных духоўных станаў, у тым ліку і да фаталістычнай безнадзеі.

У „Скрыпачцы" выступае яшчэ адна праблема. Хлопчык, з якім бацька вядзе сумныя размовы, надзелены музычнымі здольнасцямі. Марыць аб сапраўднай скрыпцы. Мара гэта аднак не можа быць рэалізавана. У бацькі няма грошай на такую „раскошу". Праўдападобна, талент дзіцяці ніколі не разаўецца — заб'юць яго ўмовы жыцця.

Твор „Скрыпачка" мае характар элегійна-настальгічны. Гэта навела аб няспоўненых надзеях і марах, аб бяссільнасці чалавека ў адносінах да жыцця.

І „Скрыпачка", і „Хаўтуры", і раней прадстаўленыя „Буйніцы і драбніцы" ды „Усё мінаецца" — гэта па сутнасці цыкл твораў фаталістычных. Ва ўсіх гэтых творах прапаведваецца думка аб тым, што чалавечым лёсам, жыццём і смерцю кіруе нейкая таемная сіла. Не чалавек ёю, але яна чалавекам валодае згодна з сваімі сляпымі, няўмольнымі законамі. Цікава, што ні ў адным з названых твораў пісьменнік не прапагандуе актыўнасці. Не прапануе героям ніякага выхаду. Усім ходам падзей, здарэнняў, фактаў як бы падкрэслівае бяссільнасць чалавека ў барацьбе з жыццём і тым самым заражае яго песімізмам, пасіўнасцю, ідэяй прымірэння.

Кніга на Гайнаўшчыне

Наша размова з **Янам Сляскім** — кіраўніком „Дома кнігі“ ў Гайнаўцы — пачалася з разважанняў пра многазначную вымову гэтых вось двух лікаў: план продажу на 1976 год для гэтай кнігарні прадбачваў суму 2 мільёны 370 тысяч злотых, гайнаўскія кнігарні прадалі розных выданняў на 2 мільёны 414 тысяч злотых. Значыць, яны перавыканалі планавыя заданні на 44 тысячы злотых. Здавалася б, сума і не такая ўжо вялікая, але калі ўлічыць, што два месяцы кнігарня „стаяла“ на рамонце, дык гэтыя паказчыкі сведчаць вельмі карысна аб працы яе работнікаў. Гэта на першы погляд, але разважыўшы справу глыбей, няма сумнення, што значэнне гэтых лікаў выходзіць далёка па-за справы гандлю і з'яўляецца бясспрэчным доказам карэнных перамен у культурных запатрабаваннях жыхароў Гайнаўшчыны. З кожным годам кніга становіцца тут усё больш заўважальным прадметам першай патрэбнасці, па які працягваюць руку ў роўнай ступені людзі ў горадзе і ў сяле.

— У нашай кнігарні, як і ўсюды ў краіне, найхутчэй разыходзяцца творы класікаў польскай і сусветнай літаратуры — Міцкевіча, Пруса, Сянкевіча, Талстога, Шолахава, Лондана, Конрада і іншых вядомых пісьменнікаў. Гэтых пазіцый ніколі няма ўдосталь. Цяжка таксама задаволіць запатрабаванне на кнігі беластоцкага аўтара А. Амільяновіча, які ў нас мае вялікае кола чытачоў. Побач з гэтым у апошнім часе кідаецца ў вочы хуткі рост попыту на тэхнічныя кнігі. Для Гайнаўшчыны гэта рэч небывалая! — усклікае Я. Сляскі. — Пры тым не толькі з драўніннай прамысловасці, у якой, як вядома, спецыялізуецца Гайнаўка і працуе тут многа тэхнічнай інтэлігенцыі. Людзі шукаюць кніг па будове машын, электратэхніцы, аўтамабільнаму транспарту, асабліва па лёгкавых машынах, сельскагаспадарчых машынах і г.д. З гэтага напрошваецца вывад, што тэхніка і навука заваявала вясковую Гайнаўшчыну. І вось таму іменна, як у адной з нямногіх у краіне, у нашай кнігарні з 1 па 20 чэрвеня бягучага года Дзяржаўнае навуковае выдавецтва (ПВН) арганізуе спецыяльную выстаўку сваіх выданняў. На ёй будзе экспанавацца каля 200 выданняў з розных галін навукі, пры тым кожнае з іх можна будзе тут жа набыць. Такое мерапрыемства як на наш невялікі горад — гэта падзея незвычайная! Карыстаецца ў нас папулярнасцю таксама савецкая кніга, асабліва выданні для дзяцей з каляровымі ілюстрацыямі. Савецкіх кніг на працягу года разыходзіцца каля 40 тысяч экземпляраў на звыш 100 тысяч злотых, значнае месца тут займаюць беларускія выданні. Карыстаючы з нагоды, падаю да ведама, што мы нядаўна атрымалі дадаткова 30 камплектаў „Беларускай савецкай энцыклапедыі“, і той, хто паспяшаецца, можа яшчэ набыць гэтае каштоўнае, манументальнае выданне.

Хоць кнігарня ў Гайнаўцы на вуліцы 1 Мая вядома ўсяму наваколлю, аднак нельга сказаць, што на Гайнаўшчыне шлях пакупніка да кнігі кароткі, вымяраецца ён нярэдка дзесяткамі кіламетраў, калі возьмем жыхароў Семяноўкі ці сёлаў каля Чыжоў. У некаторай ступені скарачаюць гэтую адлегласць кнігановшы. Гайнаўскі „Дом кнігі“ мае іх 24 асобы. Грамадка не малая і даволі актыўная. Напрыклад, працаўнік санэпіду **Сідар Пляскові** з Нарвы займаецца распаўсюджваннем выданняў па санітарнай і медыцынскай асвеце, у мінулым годзе прадаў 971 экземпляр кніг на суму 19 100 злотых, **Чэслаў Аколаў** — дырэктар прыродазнаўчага музея ў Белавежы — прадаў 748 кніг, пераважна прысвечаных Белавежскай пушчы, на 12 500 злотых, Стэфанія Каліноўская — прадаўшчыца ў краме ГС-у ў Чаромсе — распаўсюдзіла 938 кніг, у асноўным савецкіх выданняў для дзяцей, на 34 325 злотых, Стэфанія Кавальчук — працаўніца дома культуры „Ляснік“ у Гайнаўцы — прадала 774 кнігі на 9 538 злотых. Многа кніг прадалі іншыя. Але ўсё ж гэта поўнасцю не вырашае праблемы цяжкага доступу вясковага чытача да кнігі. Мясцовыя ўлады кожнай гміны павінны задумацца над гэтай праблемай, і, здаецца нам, невялікая, але прадуманая, забяспечаная ходкімі на вёсцы выданнямі кнігарня патрэбна ў кожнай гміне. Кнігі па гадоўлі, вырошчванню збожжа, агародніцтву, садаводству, пчалаводству, сельскагаспадарчай тэхніцы і шэраг іншых у руках сялян — гэта верны іх памочнік і прыяцель.

Ігнат Снарскі
Фота аўтара

Як у мінулым, так і ў гэтым годзе зрабілі мы спісак пісьманосцаў, якія маюць найлепшыя вынікі ў падпісцы на „Ніву“. Падаем прозвішчы дваццаці найлепшых:

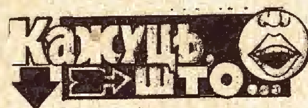
Уладзімір Гуралеўскі (пошта Рыбалы) — 166 падпісак, Уладзімір Весялоўскі (пошта Пасынкі) — 162, Мікалай Саковіч (пошта Кленікі) — 124, Уладзімір Місеюк (пошта Стары Корнін) — 118, Мікалай Панфілюк (пошта Дубічы Царкоўныя) — 116, Уладзімір Тыханюк (пошта Стары Корнін) — 112, Уладзімір Васільчык (пошта Нараўка) — 100, Сяргей Васілюк (пошта Грыгароўцы) — 85, Васіль Орда (пошта Орля) — 85, Ян Швед (пошта Новаберазова) — 84, Мікалай Колнер (пошта Ласінка) — 80, Станіслаў Капэля (пошта Храбалы) — 80, Васіль Бількевіч (пошта Чыжы) — 80, Аляксей Галёнка (пошта Арэшкава) — 77, Кастусь Каліноўскі (пошта Старое Ляўкова) — 77, Мікалай Лясота (пошта Нараўка) — 76, Мікалай Бабко (пошта

ПЕРАДАВЫЯ ПІСЬМАНОСЦЫ

Крушыняны) — 76, Андрэй Шэшка (пошта Кленікі) — 72, Аляксандр Белабродскі (пошта Арэшкава) — 71, Ян Белавежац (пошта Ласінка) — 68.

У параўнанні з мінулым годам колькасць падпісак у пісьманосцаў з першай дваццаткі ўзрасла на 110. Калі ў мінулым годзе пісьманосец з 25 падпіскамі знаходзіўся на 22 месцы, дык у гэтым годзе — на 43. У гэтым годзе дайшлі новыя прозвішчы пісьманосцаў: Мікалай Саковіч, Сяргей Васілюк, Ян Швед, Мікалай Бабко. У параўнанні з мінулым годам сярод найлепшых, якія ў мінулым годзе змагаліся за першынство, найбольш павялічылі падпіску наступныя пісьманосцы: Уладзімір Весялоўскі — на 25 падпісак, Уладзімір Місеюк — на 14, Мікалай Колнер — на 12, Уладзімір Тыханюк і Андрэй Шэшка — кожны на 11, а Васіль Бількевіч і Ян Белавежац — на 10.

(ця)

Мой добры знаёмы купіў тэлевізар. Калі той пачаў псавацца, мой добры знаёмы не хваляваўся. Паплюе ў сярэдзіну цудоўнай скрынкі на апорнік і далей аглядае тэлеперадачы. Пляваў, пакуль не дапляваўся. Аднойчы тэлевізар не вытрымаў здзекаў і грымнуў як з гарматы, аж сцены ў хаце затрасліся, а вусы ды бровы майго добрага знаёмага зрабіліся рыжыя. Дым з агнём, які паказаўся, пачаў выядаць вочы. Грозную стыхію трэба было выпускаць з памяшкання вокнамі. Мой добры знаёмы цяпер ужо будзе ведаць, як пляваць на тэлевізар.

Е. С.

ШКОЛА СУЧАСНЫХ ГАСПАДАРОЎ

Наведалі мы сельскагаспадарчую школу (ЗСР) ў Альхоўцы, Нараўкаўскай гміны. Сюды была яна пераведзена два гады таму назад з Нараўкі, дзе ўжо існавала больш дзесяці гадоў. Цяпер у альхоўскай ЗСР вучыцца звыш трыццаці асоб, пераважна дзяўчат, ды найбольш з Нараўкі, Скупава, Ляўкова, Ляшукоў, Альхоўкі, Масева, Міхалова і іншых мясцовасцей. Многія з іх наймаюць сабе кватэры ў Нараўцы і Альхоўцы дзеля асабістай выгады і, між іншым, таму, што атрымоўваюць стыпендыю.

Дзяўчаты асабліва любяць заняткі, якія вядзе настаўніца Тамара Раманчук з Альхоўкі. Вучыць яна іх кулінарыі і кравецтву, што вельмі патрэбна кожнай маладой дзяўчыне. Настаўніца вучыць іх шыць блузкі, фартушкі, нагавіцы, а таксама ручной вышыўцы, як зрабіць світэр, сукенку ці спадніцу на прутках.

У ЗСР вучаць таксама іншыя настаўнікі: дырэктар Альжбета Катоўская, Багдан Назарка, Ядвіга Дударонак, Канстанцін Лапінскі, Ян Мележ і Мікалай Варанецкі. Частка з іх даязджае з трохгадовага тэхнікума для дарослых і з сельскагаспадарчай школы ў Гайнаўцы. Усе яны вядуць пераважна прафесіянальныя прадметы.

Зэтэсэраўская моладзь праходзіць практыку ў СКР і ў лепшых гаспадароў, якія спецыялізуюцца ў той ці іншай сельскагаспадарчай галіне ў Нараўкаўскай гміне, напрыклад, у гаспадара Леўшы з вёскі Янава. Яны добра вучацца арганізацыі прадукцыі, арганізацыі працы, правільнаму догляду машын і прылад. Маюць таксама парнікі, у якіх вырошчваюць ранняю агародніну. Расаду капусты і памідораў купляюць у школе многія тутэйшыя гаспадыні. Вучні ЗСР вядуць школьны кааператыў і харчаванне — кожны атрымоўвае штодзень свежую булачку і цёплае малако.

Варта падаць прозвішчы найлепшых вучняў альхоўскай „ральнічай“. Да іх належаць: Вера Стульгіс з Нараўкі, Марыя Яблонская з Альхоўкі, Юрка Скепка з Забрадоў, Галіна Сянкевіч і Аліна Каліноўская — абедзве з Ляшукоў, Марыя Бандарук з Ляўкова і іншыя.

Жыццё вучняў далёка не манатоннае. Моладзь ахвотна арганізуе розныя культурныя мерапрыемствы. Асабліва ўдалымі былі „Анджэйкі“ і ёлка. Яны ўдзельнічаюць таксама ў краёвых і замежных (напрыклад, у Германскую Дэмакратычную Рэспубліку) экскурсіях. У рамках ОГП дзяўчаты і хлопцы выязджаюць працаваць і адпачываць у Зялёнагурскае і іншыя заходнія ваяводствы.

Я. Цялушэцкі

(Працяг са стар. 3)

Бывайце здаровы, тутэйшыя людзі...

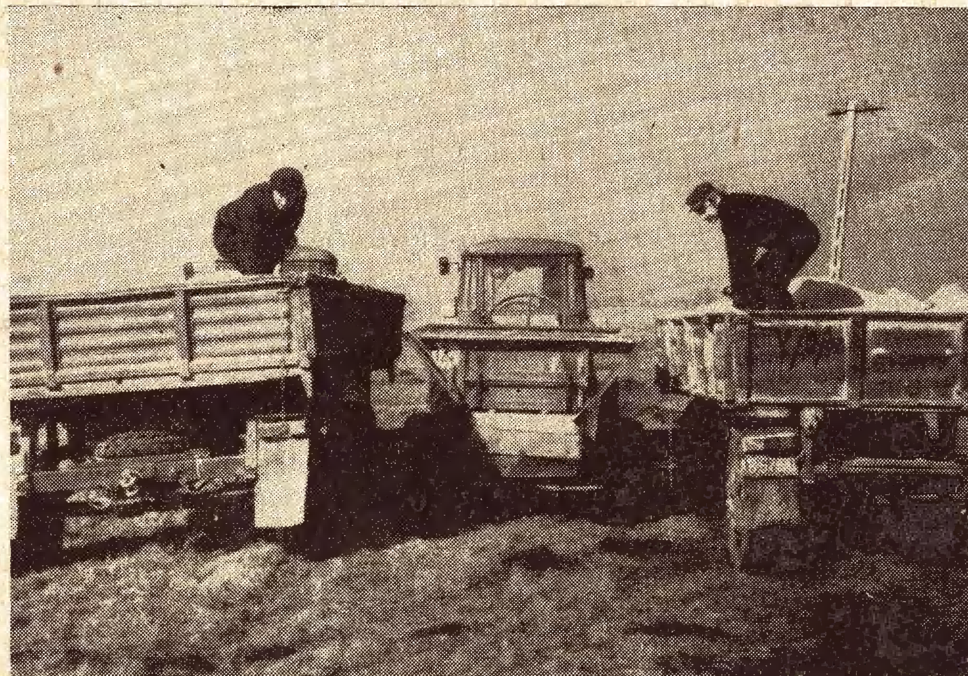
ся ў гэты вечар у клубе, нельга назваць толькі выступленнем калектыву з Арэшкава з іхняй „Вечарынкай у беларускай вёсцы“. 25 арэшкаўскіх жанчын не выступалі, яны жылі. Яны прывезлі і адкрылі так натуральна, так непасрэдна і сардэчна кусок свайго жыцця, сваёй вёскі. Гэта не было выступленне, гэта была супольная вячэра людзей з вёскі і людзей з горада. Этнографу трэба было б дакладна запісаць усе прылады працы, якія прывезлі жанчыны, усе іхнія назвы, усе прыёмы, усе моўныя структуры, якія гаварыліся, назву вопраткі, назву кулінарных вырабаў, усе ўрэшце, бадай 15 арыгінальных песень, якія спяваліся за вечар. Запісаць гэта трэба спецыяльна, на доўгую памяць, бо арэшкаўскія жанчыны зрабілі найважнейшае — успомнілі і сабралі ўсё гэта, даючы класічны вобраз народнага жыцця.

Была „розварушча“ бульба з „огурочкамі“, якую ўсе елі ў зале, беручы яе з міскі проста рукамі. Быў хлебны квас, але не такі, як у бутэльках прадаецца, спецыяльны быў квас у спецыяльна зробленым і прывезеным цэбры, налівайся драўляным апалонікам. Былі праснакі „якія елі нашы бабкі і прабабкі і вас якімі частуемо“, быў найсмачнейшы сапраўдны вясковы хлеб, якога і на вёсцы ўжо не часта ўбачыш. Былі (гэта ўжо люксус) пампушкі з пшанічнай мукі з чорнымі ягадамі і з рознымі іншымі начынкамі, кожная з чым іншым, паднесеныя ў велізарным рэшаце гаспадыняй вечара Любай Шакала. Усе бралі, елі. Наеліся і напіліся, ды разыйсціся не хацелі, бо пасярэдзіне залы на дзесятак тонаў заліваўся цудоўны гармонік — іграў солтыс вёскі Махнатае — Сяргей Куцько.

Развіталася гміна Гайнаўка з Беластокам сваёй развітальнай песняй „Бувайтэ здоровы, тутэйшыя людэ, просім, спомінайтэ, як нас тут нэ будэ. Просім, спомінайтэ добрымі словамі...“

Хачу яшчэ на заканчэнне сказаць два словы пра трэцяе вялікае дасягненне дэкады. Беларускі фальклор і беларускі рэпертуар з беластоцкіх вёсак быў у дэкадзе прадстаўлены вельмі багата. І быў ён часткай цэласці. Узбагаціў выдатна дэкаду. Пашырыў, або і адкрыў вочы на культурнае багацце гэтага ваяводства.

Вера Леўчук

ВЯСНА Ў ПОЛІ

Сельскагаспадарчы спулдзельчы камбінат у Нарве прыняў на сябе абавязак дапамагаць у механізацыі апрацоўкі зямлі ўсім сялянам Нараўскай гміны. На здымку механізатары гэтага камбіната рассяваюць мінеральныя ўгнаенні на сенажаці вёскі Тыневічы.

Фота (вр)

KATI KOVACS

Заказваў
Ян Врублеўскі з Бельска.

Куток практычных ведаў

ЯК ЗВАРЫШ, ТАК І З'ЯСІ

ЕЖА, ЯК 100 ГАДОЎ НАЗАД!

У мінулым нумары мы пісалі, што людзі, якія ўжываюць прымітыўную ежу, жывуць даўжэй, а ў якасці прыкладу прыводзілі людзей Каўказа.

І мы, хочучы жыць як найдаўжэй, можам увесці ў свой штодзённы рацыён лозунг „Ежа, як 100 гадоў назад!". Дзеля гэтага патрэбна нам будзе зерне (найлепш пшанічнае). Калі не можам знайсці яго цяпер, дык трэба будзе памятаць аб ім летам і пастарацца зрабіць невялікі запас. Зерне можна перахоўваць на працягу некалькіх месяцаў.

Каб змалоць з яго муку, патрэбны нам будзе стары ручны млынок для кавы альбо кухонны міксер. Калі атрыманую такім чынам муку адразу ж выкарыстаем для вырабаў, то можна быць упэўненым, што мае яна ў сабе усе карысныя рэчывы, нават тыя, якія гінуць пад уздзеяннем кіслароду ўжо праз некалькі гадзін пасля змялення зерня. Атрыманая мука, такім чынам, будзе болып каштоўнай, чым мука ці разовыя прадукты, купленыя ў магазіне.

Муку можна выкарыстаць таксама пры паніраванні мяса, сыра, гародніны, для соусаў, бліноў, амлетаў, для цеста на клёцкі і розных пірагоў.

Трэба быць падрыхтаваным на тое, што вырабы з поўназярністай мукі будуць мець крыху іншы выгляд. Яны, аднак, вельмі смачныя.

А вось і рэцэпты.

МАСЛЯНЫ КЕКС

На 0,5 кг пшаніцы трэба ўзяць 100 г мёду, 200 г масла, 3 яечкі, соль па смаку, адзін жаўток.

Зерне зважыць і змалоць. Замясіць муку з усімі дадаткамі. Раскачаць цеста на таўшчыню паўсантыметра і выразаць кексы формачкай. Палажыць іх на бляшку, змазаную маслам. Змазаць зверху жаўтком і пячы мінут 20 у сярэдняй тэмпературы, пакуль не будуць мець залаты колер.

МУС НА СНЕДАННЕ

Вечарам падрыхтаваць тры лыжкі мяшанкі з зернем жыта, пшаніцы, ячменю, аўса і проса і змалоць усё гэта. Муку заліць халоднай вадой, размяшаць і паставіць нанач (найменш на 5 гадзін, найбольш — на 12). Раніцай атрыманую масу змяшаць са свежымі фруктамі (большыя парэзаць), арэхамі, дадаць крыху лімоннага соку, лыжку мёду, лыжку смятаны.

Гаспадыня

Дарагое Сэрцайка, многа друкуеш ты пісем маладых людзей, якія скардзяцца на сваё жыццё пасля вяселля.

Хаця пажаніліся з вялікага кахання, жывуць нязгодна, сварацца... А я ўжо не маладзенькая і хаджу са сваім хлопцам доўга, аж восем гадоў. Пасля Вялікадня думаем згуляць вяселле, але я пачала задумоўвацца, ці будзем мы шчаслівымі. Пачалі мы сябраваць яшчэ ў ліцэі, потым моцна пакахалі адзін другога. І ўсяляк між намі бывала, і добра, і кепска. Калі нават пасварыліся, дык асобна доўга вытрываць не маглі. Так яно і цяпер, толькі каханне ўжо не такое, як калісьці. Часам здаецца мне, што гэта ўжо і не каханне, а прывычка. Я ўжо за гэты час добра пазнала Слаўка. І ён мяне таксама. І ці гэта таксама някодна? Мо, каб пажаніліся мы раней, гэтае каханне было б больш трывалае? Я баюся, каб не пагасла яно зусім, і гэтыя думкі не даюць мне спакою.

Аня з Беластока

Аня, каханне гарачае, палымянае, уласціва толькі маладым і яно кароткае. Так ці інакш, яно праміне. А да таго яно не дапускае маладых людзей пазнаць сябе дакладней. Праз яго не бачыць адмоўных рыс характару, усё здаецца дасканалым. І калі яно ўжо пагасае, маладыя пачынаюць больш крытычна глядзець на сябе, тады заўважаюць і адмоўнае. Адсюль і расчараванні ў маладых сем'ях. Вы, як пішаш, хадзілі доўга, пазналі дакладна адзін другога, і думаю, калі пажэніцеся, неспадзянак бьщь не павінна.

Сэрцайка

ВЕР-НЕ ВЕР

Астроне! Прысніўся мне дзіўны сон. Сніцца, што я зайшла да свайго брата дадому, гляджу, ляжыць брат з жонкаю ў пасцелі, такой чыстай і прыгожай. Чую: хтось стукае. Мама мне гаворыць, каб я паглядзела, што там робіцца. Выходжу я на панадворак, а ў іх вывалена ў сенях падруба і паўцыкалі парасяты — двое белых і двое рабенькіх. Сама не магу іх загнаць. Бягу тады дахаты і прашу, каб хто памог. Устае братавая з ложка, накідае на плечы куртку і мы выходзім на панадворак. Двое парасят хутка ўбегла, а двое ледзь мы загналі, неяк ўдалося і тых загнаць. Я глянула на ногі братавай. Яна была босая і прабіла нагу курыным пяром, аж кроў выступіла. Я ёй параіла, каб дэнатуратам заліла. І тут прачнулася. Што абазначае мой сон?

Аня з Гайнаўкі

Паважаная Аня! Ці не чакае вашу братавую нейкая хвароба?.. Перш за ўсё, ляжала ж яна з братам у пасцелі, а гэта ўжо нядобра. Можа гэта быць нейкая непрыемнасць. У нейкіх справах, якія прадказалі ёй пэўную выгаду, сутыкнецца яна з грубымі, непрыемнымі людзьмі, і з гэтага якраз выпікне тая непрыемнасць ці хвароба (курынае пяро, якое прадвяшчала б нейкую выгадную справу, прабіла ёй нагу, калі яна памагала вам заганяць свіней — непрыемных людзей). На жаль, і вы ад яе клопатаў не застанецеся ўбаку, нешта разваліцца ў іх справах (як вывалілася ў сенях падруба), а вы ж разам памагалі заганяць уцёкшых парасят.

Астрон

Кансультацыя ЮРЫСТА

ПЫТАННЕ: Муж і жонка купілі прыватнай умовай пляц і супольна пабудавалі дом. Пасля гэтага яны развяліся, і жонка вымушана была адысці ад мужа. У доме астаўся муж, а паколькі пляц не быў куплены актам у натарыяльнай форме, выступіў у суд з патрабаваннем перанясення на яго ўласнасці пляца, а тым самым станецца ён уласнікам цэлай нерухомай маёмасці, г.зн. пляца і дома. Ён тлумачыць, што паколькі жонка адышла ад яго і пражывае ў іншым доме, страціла тым самым свае правы да супольна збудаванага дома. Якія правы прыслугоўваюць жонцы?

АДКАЗ: Самабытны карыстальнік пляца з добрым намерам, які пабудаваў на ім будынак, вартасць якога значна вышэйшая, чым пляца, можа патрабаваць ад уласніка, каб той перанёс на яго ўласнасць пляца за адпаведную заплату. Калі пры заключэнні прыватнай умовы ўласнік атрымаў поўную заплату — гэта апошняя трацяць актуальнасць. Патрабаваць перанясення ўласнасці можа толькі той, хто ў момант прад'яўлення патрабавання карыстаецца з нерухомай маёмасці. У нашым прыкладзе карыстаецца з нерухомай маёмасці фактычна толькі муж. Аднак, калі маёмасць пасля разводу не была падзелена, то муж карыстаецца з яе толькі за сябе, але і як прадстаўнік жонкі, паколькі жонка, адыходзячы, не выракласа свайго права на гэту маёмасць. Таму былая жонка мае права патрабаваць перанясення ўласнасці на яе і мужа. У выніку рашэння суда яны будуць супольнымі ўласнікамі. Калі ж яна з гэтага права не скарыстае і суд перанясе права ўласнасці на былога мужа, то прыслугоўвае ёй зварот паловы выдаткаў на куплю пляца і пабудову дома.

Этнаграфічная аказія

Птушкі і чалавечыя постаці — разьба па дрэву народнага ўмельца С. Вялічкі з ваколіц Новага Двара.
Фота М. Гайдука.

Штам нецярпліва паглядзеў на гадзіннік. Любке і іншыя афіцэры ўжо сабраліся. Зараз павінны прывесці сюды і гэту Алісу фон Ліхтэнг. Допыт нічога не дае. Паспрабуем вочную стаўку.

— А вы не баіцёся, Штам, што ўсё гэта „ліпа"? — раптам спытаў Любке.

— Прабачце, не зразумеў. Э... што менавіта „ліпа"?

— Ну вашы здагадкі накшталт гэтага госця, які да вас ідзе. Можа гэта зусім з іншай оперы? Можа вы сапраўды спатрэбіцеся на якой-небудзь справе нейкаму обер-лейтэнанту?

Замест адказу Штам узяў тэлефонную трубку:

— Дзяжурны? Дзе гэты обер-лейтэнант? Як? Што? Як?! Неадкладна перакрыць цэнтр горада. Прачасаць усе бліжэйшыя вуліцы і скверы, усе дамы.

— Ну вось, панове, — стомлена выдыхаў ён, — мая версія пацвердзілася поўнасцю. Я не ўлічыў толькі адной маленькай дэталі: што гэты чырвоны шпіён можа ціха, спакойна пакінуць гестапа, калі штосьці западозрыць. А ён западозрыў, каб яго чорт узяў! Западозрыў і ўцёк...

— Вы заўсёды не ўлічваеце якую-небудзь „маленькую дэталь", Штам, — не без яхіднасці сказаў Любке. — У наступны раз, калі будзеце запрашаць на такія спектаклі, не забудзьце паслаць кантрамаркі ў дом вар'ятаў. А нас не запрашайце. За пошук обер-лейтэнанта адказвае асабіста. Тэрмін даю вам дзве гадзіны! — І ён выйшаў, рэзка бразнуўшы дзвярыма. За ім заспяшаліся астатнія.

Штам белы, дрыжачымі рукамі зашпіліў усе гузікі мундзіра, узяў трубку тэлефона:

— Усіх, хто не заняты на дзяжурстве, — у машыны. Я спускаюся. Павальны вобыск у горадзе.

* * *

Генерал Музыкін сачыў у бінокль за развіццём атакі. Штурмавыя батальёны ўжо вялі бой у цэнтры Ноен-Клічке.

— Цяпер, Міхаіл Максімавіч, яны доўга супраціўляцца не будуць, — заначыў начальнік штаба дывізіі, які стаяў побач, — стымул, так сказаць, страчан. Апошняя надзея.

— Так, а задумана было хітра. Сутыкнуць на Эльбе саюзнікаў... Пры чым нават у гестапа нямногія ведалі, што гэта толькі палітычная гульня, апошняя карта Гімлера.

— Мечаная карта...

— Кроўю мечаная. Слухалі даклад маёра Мірзаяна? У іх там усё ўжо было гатова да знішчэння лагера. Пад кожным казематам — міна. Дарэчы, Любке гэтага перапраўілі ўжо ў штаб арміі?

— Так точна, таварыш генерал. Ён да гэтага часу не можа апамятацца. Здаецца, перастараўся наш маёр...

— Што значыць — перастараўся? Малайчына ён проста! Прымусіў гэтага вылюдка паказаць цэнтральны рубільнік. У сваім кабінеце трымаў, гад, нітачку да гібелі тысяч людзей. І пацягнуў бы за гэту нітачку, калі б мы яму не перашкодзілі.

— Адно мне толькі незразумела, таварыш генерал, чым усё ж узяў гэтага гестапаўца Мірзаян? Бо фанатык жа гэты Любке. Сапраўдны фанатык, з тых, што за фюрэра свайго гатовы, не раздумваючы, на той свет ісці.

— Не ведаю, палкоўнік. Мірзаян аб гэтым не гаворыць. Але, мне здаецца, страх усё ж тут адыграў сваю ролю. Страх ахапіў гэтага Любке. Зразумеў ён, што Мірзаян не спыніцца, не пабаіцца нашумець. Нянавісць ён лютую прачытаў на твары Арама. Так мне думаецца.

Музыкін зноў паднёс да вачэй бінокль.

— Падкіньце агню на левы фланг. Чаму так марудзяць? Чаму спыніліся?

— Флагі, таварыш генерал, — далажыў ва веставы. — Белыя флагі фрыцы выкінулі. Капітуляцыя!..

ТРЫБУНА чытачоў

Бельскія канцэрты

Ад лістапада 1976 года Бельскі дом культуры ў сваёй канцэртнай зале арганізуе раз у месяц канцэрты краёвага канцэртнага бюро „Пагарт". Гучаць творы даўнейшых і сучасных кампазітараў, польскіх і замежных.

Зацікаўленне класічнай музыкай сярод слухачоў узрастае. Калі на першым канцэрце было 50 чалавек, то ўжо на трэцім — больш 200. Сярод слухачоў бельскіх канцэртаў палову складае моладзь.

Мікалай Няплоха

Ці можна культурна?

Каля стаянкі ПКС ў Гайнаўцы ёсць спажывецкі кіёск. Добрая рэч такі кіёск у такім месцы. І было б яшчэ лепш, калі б не той факт, што ў гэтым кіёску прадаецца піва. П'ючых вельмі многа, а яшчэ больш валяецца кругом капсулаў ад бутэлек. Людзі, напіўшыся, адыходзяць, а пакідаюць пасля сябе такі сметнік, што аж страшна.

Гэтым павінны зацікавіцца ўласнікі кіёска, бо існуючы стан не сведчыць на карысць горада Гайнаўкі. Хто тут больш вінаваты? — спытае мо хто. Ці людзі, якія п'юць і смецяць, ці ВСС „Сполэм" у Гайнаўцы, які выдае дазвол прадаваць піва ў кіёску, але не рыхтуе месца, каб піць яго можна было культурней. Пакрысе вінаваты ўсе. А справу вырашыць трэба.

Я-Ша

ПРЫГОДЫ З ГАЗАМ

Жыхары Беластока карыстаюцца газам, які прывозяць у бутлях працаўнікі Прадпрыемства камунальнай і жыллёвай гаспадаркі ў Беластоку. А вось такое здарэнне. Мая сяброўка па працы заказвае газ намнога наперад. Прадпрыемства адказала, што прывязуць заказаны газ у вызначаны дзень а 14^{00}. У гэты дзень сяброўка звальняецца з працы і едзе дамоў на гадзіну 13.30, аказваецца, што працаўнікі прадпрыемства з газам ужо былі. Яна зноў звоніць да МПГКіМ і дагаворваецца на другі дзень. І што, думаеце, прывезлі на другі дзень? А дзе ж там, заказаны газ прадалі каму іншаму.

Думаю, што такія жарты непрыстойны. Трэба выконваць заказы з газам паводле нейкага парадку.

Дубінка

КАБ БЫЛО ПРЫГАЖЭЙ

Па дарозе, што між Орляй і Крывяцічамі, на некаторых адрэзках растуць прыгожыя дрэвы — таполі, а на іншых адрэзках дарогі няма дрэў. Дарогай гэтай ездзяць сяляне, аўтобусы ПКС, дарога асфальтаваная.

Трэба абавязкова пасадзіць дрэўцы там, дзе іх няма. Прыгажэй будзе і ад ветру зацішней.

І. Кірызюк

ПАЎЛІНА

О, Паўліна ўжо старая —
Год пад восемдзесят мае.
У вёсцы Каўпакі радзілась,
У школе год ўсяго вучылась.
Гожай вырасла на дзіва,
Замуж выйшла нешчаслiва,
Добра доля абмінула —
Бяды-гора хлебанула.
Маладзіцай-маладою
Засталася удавою.
Адзінока ў сваёй хаце
Жыць прыйшлося — гараваці,
Ды яшчэ якраз у нас
Быў тады прыгнёту час.
З часам часы сталі новы,
Ўладу ўзяў урад людовы.
Скрозь і ўсюды — ўрэшце
ў гміне,
Лягчэй стала жыць Паўліне.
З той пары бяды не знае.
„Ніву" аддайна чытае.
„Ніва" ёй надзвычай родна —
У жыцці стала неабходна.
Кажа: „З „Нівай", людцы мілы,
Не расстанусь да магілы".
Што ж, Паўліне няма дзіва,
Сэнс жыцця яе праўдзівы.
Такіх жанчын нямала ў нас!
Так гаворыць

Дзядзька Квас

У чым варыць на вёсцы?

Наша прамысловасць забылася пра вёску, ды не вырабляе гаршкоў, дастасаваных да пліты з кружкамі. Такіх гаршкоў нідзе і са свечкай не знойдзеш, а ад каструляў, дык аж пальцы ў магазінах трашчаць. У тых каструлях можна варыць толькі на газавай пліце. На вёску патрэбныя такія гаршкі, як былі перш у продажы.

Дарагая „Ніва", пастарайцеся, каб прамысловасць прадукавала гаршкі і для вёскі. Няхай будуць шасці-, васьмі-, і дзесяцілітровыя, ды абавязкова з вушамі, бо людзі не маюць у чым варыць, некаторыя пачалі варыць у вёдрах.

Э. Ш.

Бельскі аркестр

Духавы аркестр у Бельску пачаў сваю дзейнасць восенню 1975 года. Арганізатарам быў Бельскі дом культуры. Ён і цяпер утрымлівае інструктара, які вядзе заняткі з аркестрам.

Да аркестра належыць 45 вучняў сярэдніх бельскіх школ, якія пражываюць у інтэрнатах. Музычнымі інструментамі аркестр забяспечыў дом культуры. Частку перадаў Агульнаадукацыйны ліцэй з беларускай мовай навучання ў Бельску.

Мікалай Няплоха

Прызнанне апекунам

Раённая камісія вучнёўскіх спулдзельняў пры ЗГП у Бельску прысудзіла прэмію найбольш актыўным апекунам школьных спулдзельняў за 1976 год. Было іх 6 чалавек.

Сярод узнагароджаных знаходзяцца: апякун школьнай спулдзельні групы эканамічных школ у Бельску — У. Саўчук, пачатковай школы ў Мулявічах — С. Чаркляnскі, зборнай школы ў Вышках — М. Аксюта і апякун спулдзельні групы сельскагаспадарчых школ у Бельску — ніжэй падпісаны.

Мікалай Няплоха

Пётр Патэюк — малады гаспадар

Як кажуць, пачаў ад нуля. Гаспадарка была запушчаная, і нічога дзіўнага — не было гаспадара. Адна маці гаравала на ёй. І старэйшы сын Пётр не мог глядзець на такое. Хаця меў сярэднюю адукацыю (тэхнік па сельскай гаспадарцы) і адказную працу, усё кінуў і пачаў працаваць на гаспадарцы.

Былі цяжкасці і няўдачы, аднак мэты дасягнуў: сёння стаяць мураваныя гаспадарчыя будынкі — прасторная, з абсталяваннем абора, вялікая клуня.

Жонка Пятра — Зіна корміць сёння 30 штук кармнікаў. Нядаўна маладыя гаспадары прадалі ўжо 20 кармнікаў, сярод якіх былі і такія, што важылі больш 400 кг. Клуня заўсёды набіта да адказу збожжам: пшаніцай, на якую Пётр Патэюк асабліва звяртае гаспадарскую ўвагу, ячменем, аўсом, жытам. Мае ўсе гаспадарчыя машыны. З прапашных раслін садзіць найбольш бульбы, а таксама буракоў. У мінулым годзе прадаў больш 20 тон бульбы. Гэта ўсё нешта значыць! У такі кароткі час так рушыць гаспадарку.

Але гэта не цуд, гэта цяжкая, упартая праца. Гаспадарка Пятра не малая, аж 25 гектараў зямельных ўгоддзяў, разам з лугам і лесам.

Маладыя сёння пераважна баяцца такіх гаспадарак, але павінны браць прыклад з Пеці, якому толькі 25 год. Нядаўна ён ажаніўся, і жонка таксама мае сярэднюю адукацыю. Ды яны з цэлага сэрца ўзяліся за зямлю і вось якія гаспадары зрабіліся! Такіх трэба як найбольш!

На свае палеткі і сенажаці Пётр высыпае нямала мінеральных угнаенняў — на 1 га больш як 300 кг чыстага рэчыва.

У недалёкай будучыні намераны пабудаваць прасторную мураванку, чаго напэўна даб'ецца і чаго жадаю яму ад усяго сэрца.

Апрача працы на гаспадарцы, Пеця Патэюк выконвае шэраг грамадскіх абавязкаў. Ён старшыня маладзёжнай арганізацыі, сакратар пажарнай аховы ў Тапарках.

Мікалай Панфілюк

Карэспандэнты аб сабе

Як я стаў карэспандэнтам

Як даўно памятаю я, заўсёды ў нашай хаце была „Ніва". Зразумела, спачатку дык толькі „Зорка" мяне цікавіла. Часта чытаў я яе на ўроках беларускай мовы, якія вяла Марыя Анапюк. „Зорка" была нашым другім падручнікам. Чыталі мы апавяданні, казкі, штораз лепш вывучалі родную мову.

На адным з урокаў узнікла думка, каб напісаць і аб нашым класе ў „Зорку". Узяўся за гэта я і напісаў „Зорцы" пісьмо. Не падпісаў я яго тады сваім прозвішчам, толькі, што „піша клас IV са школы ў Галадах".

Якая была мая радасць і радасць усяго класа, калі мы ўбачылі гэтае пісьмо ў „Зорцы"..

Ішлі гады, і я менш цікавіўся „Зоркай", а больш „Нівай". Вялікая заслуга была ў гэтым майго памершага ўжо дзядзькі Пятра Анапюка, які доўгі час выкладаў беларускую мову ў беларускім ліцэі ў Бельску. Ён зацікавіў мяне карэспандэнцкай справай у „Ніве". Мы многа чыталі і гаварылі аб змесце публікаваных у „Ніве" матэрыялаў.

Тады я пачаў крыху пісаць вершы. Пісаў сабе. Але вось на адным з урокаў беларускай мовы настаўніца запрапанавала вучням паспрабаваць сваіх сіл у вершапісанні. На другім уроку ўсе чыталі свае вершы. Прачытаў і я. Заахвочаны пахвалой настаўніцы, выслаў я адзін верш у „Ніву". Ён быў надрукаваны. Выслаў другі — таксама. І тады падумаў, каб напісаць у „Ніву" нейкую інфармацыю.

Напісаў пра бібліятэку ў Галадах і выслаў. Звестку надрукавалі, і я ўбачыў яе на старонках „Нівы". Убачылі яе таксама мае сябры. І пачалі смяяцца. Я думаў, што гэта з майго артыкула, ды нарэшце ўсе мы ўбачылі, з чаго сябры смяюцца. Мой артыкул быў падпісаны не Валянцін, а Валянціна Анапюк. Я аднак тым не расчараваўся і пісаў далей. За 1975 год паявілася ў „Ніве" 22 мае заметкі. Заняў я дзесятае месца сярод карэспандэнтаў. Як ганарыўся я гэтым!

На з'ездзе карэспандэнтаў „Нівы" пераканаўся я, што з'яўляюся самым маладым карэспандэнтам. На гэтым з'ездзе я пазнаёміўся з журналістамі „Нівы" і іншымі карэспандэнтамі. Усе яны вельмі мілыя людзі.

За 1976 год напісаў я менш; заняў чатырнаццатае месца. Зноў з'явіўся на з'ездзе карэспандэнтаў. Прыехаў першы, і Вера Валкавыцкая мяне не пазнала. Нічога дзіўнага. За гэты час я вырас, а толькі ж раз быў у рэдакцыі.

На апошнім з'ездзе зноў панавала мілая і творчая атмасфера, вялася сяброўская дыскусія, карэспандэнты дзяліліся сваім вопытам. І тады я рашыў — у гэтым годзе пабіць свой рэкорд. Напісаць хоць удвая больш заметак, чым дагэтуль. Думаю, што мне гэта ўдасца.

Выбачайце, чытачы „Нівы", што так многа напісаў, аднак карацей не мог.

Валянцін Анапюк

Старына - старынная

Вёска Старына ў Дубіцкай гміне ляжыць у Белавежскай пушчы. Слаўна тым, што штодзённа каля будынка лясніцтва тут вялікі рух. Сяляне нават з далёкіх вёсак прыязджаюць сюды за дровамі.

У Старыне ёсць васьмікласная школа, у якую апрача мясцовых дзяцей ходзяць школьнікі амаль з усіх прыпушчанскіх вёсак. Адно дзіўна, што ў школе гэтай няма ўрокаў беларускай мовы. Ці сапраўды няма тут ахвотных? Напэўна яно не так! Кругом тут беларусы і многа такіх, якія былі звязаны з партызанскім рухам — тут быў цэнтр барацьбы з ворагам. Дык чаму ж цяпер людзі абыякавы да роднай мовы? Сорамна!

М. Панфілюк

Галубятнік - вылюдак

Людская дурната і лютасць не маюць мяжы. Усведаміў я гэта сабе нядаўна, калі быў у Гайнаўцы. Ішоў вуліцай Варшаўскай у напрамку малачарні. Раптам, зараз жа за спажывецкай крамай, над маёю галавой нешта зашумела, быццам праляцеў малады верталёт. Падняў я галаву і ўбачыў пралятаючага голуба, якому якісьці галубятнік-вылюдак прычапіў да хваста істужку. Голуб даўжэйшы час лётаў, як ашалелы, пакуль, змардаваны, знікнуў дзесьці сярод будынкаў.

Хацеў я знайсці ўласніка гэтага голуба і пагаварыць на тэму яго адносін да птушак, ды не хапіла часу. Аднак сумленне не пазваляе мне аддаць забыццю гэты факт і таму пішу аб ім на старонках „Нівы". Не ведаю, ці існуе ў Гайнаўцы Таварыства апекі над звярыма. Калі яго і не было б, думаю, што знойдуцца людзі, якія ўціхамірадь практыкі галубятніка-вырадка.

П. Байко

Як быць лепшым

Добра выкарысталі земляробы гміны Нараўка зімовы сезон. Яны павысілі свае тэарэтычныя веды па сельскай гаспадарцы. У 16 вёсках гміны правяліся курсы на тэму здольнасці да размнажэння гаспадарскай жывёлы. Жыхары вёсак даведаліся многа і аб недахопах у масавай гадоўлі, інсемінацыі, клопатах з ялавасцю, уплыве асяроддзя і корму на размнажэнне.

З грамадска-палітычных тэм прайшлі курс па рэалізацыі аграрнай палітыкі партыі, па ўзросту прадукцыі і паляпшэнню бытавых умоў вёскі, разглядалі грамадска-гаспадарчыя праблемы гміны.

Заняткі па сельскай гаспадарцы вялі аграномы ў сваіх вёсках і фельчар-ветэрынар Сяргей Раманчук, які дае таксама даклады на курсах кваліфікаванага гаспадара. Такіх курсаў у гміне тры: у Старым Ляўкове, Скупаве і Альхоўцы. Тут вучыцца 86 чалавек. 24 асобы прымаюць удзел у двухгадовай аграрнай студыі ў Луцэ. Вельмі прыдаюцца фільмы, апрацаваныя да адпаведнай тэмы.

З вышэй сказанага бачым, што справа аграрнай адукацыі ў гміне стаіць добра.

Аляксандр Закройшчык

ГАСПАДЫНЯМ У ТАПЧЫКАЛАХ

У Тапчыкалах арганізаваўся пункт пазычання гаспадарскага посуду. Гэта вельмі зручна для гаспадынь. Дзіўна аднак, што пункту далі посуд, а не далі шафы, дзе б яго можна было ставіць. Кіруючая КГВ Ніна Сікора радзіць сабе з гэтым усім, але выгляду няма. Інакш усё выглядала б, пастаўленае ў спецыяльнай шафе.

Трэба, каб СКР у Орлі давёў гэту справу да канца.

Восень

Гляну вясной на Белкі

Пішучы крытычныя артыкулы, не варта абмінаць і сябе. 13 сакавіка гэтага года была цудоўная веснавая пагода. Выйшаў я на вуліцу сваёй вёскі, падзівіўся і ўпершыню падумаў, як старэе і бруднее яна.

Жыхары вёскі Белкі маюць многа свайго ўласнага лесу, але каб была прыгожая агароджа, таго няма. Вёска цягнецца 900 метраў, а прыгажэйшыя агароджы можна палічыць на пальцах адных рук.

Тут таксама стаіць некалькі пакінутых будынкаў, у якіх толькі малышы ў хованкі гуляюць.

Праўда, і ў мяне кепская агароджа (трэба і сябе скрытыкаваць і пастарацца, каб не быць апошнім у вёсцы), але яшчэ многа горшыя некаторыя маюць.

Прыйшла вясна і варта ўсім у Белках узяцца і выканаць абавязацельства пад лозунгам: „Вёска Беласточчыны — культурная і гаспадарная".

М. Лук'янюк

„Niwa" — Tygodnik RSW „Prasa—Książka—Ruch". Skr. poczt. 149. 15-950 Białystok. TELEFON 2-32-41. Wydawca Przedsiębiorstwo Wydawniczo-Kolportażowe RSW w Białymstoku. PRENUMERATA: Oddziały „Ruchu", urzędy pocztowe i listonosze. Indeks 36911/36671.

СУЧАСНАЯ КАЗКА

Царыцы - ўдавіцы

У адной невялікай арганізацыі жылі-былі, не сумавалі, дакладней, працавалі тры царыцы-прыгажуні. Жыццё іх ішло ціха, мірна. Але раптам здарылася бяда: у іх дружны калектыў уварвалася заўдавелая на сем гадоў жонка Іванкі-дурачка Васіліса Прамудрая. Можа, нічога з гэтага дрэннага і не выйшла б. Ды адной пабач з ёй царыца Несмяяна ўбачыла добрага малайца.

— Тэрмінова праводзім пасяджэнне мясцкома, — аб'явіла Несмяяна. — Заадно з мерапрыемствамі на будучы квартал „прапясочым" і Васілісу Прамудрую.

I „прапясочылі"...

Затым далі слова „вінаўніцы".

— Будзьце вы ўсе такімі ж, як і я, саламянымі ўдовамі! — замест апраўдання сказала Васіліса Прамудрая.

На гэтым і скончылася пасяджэнне. I ўсё пайшло паранейшаму — працавалі мірна і спакойна. Васіліса Прамудрая першыя два дні выходзіла на работу апранутая сціпла. А на трэці паявілася ў ружовай крымпленавай сукенцы і ў чорным парыку. Царыцы аж раты паразяўлялі. Парашылі — не адставаць. Таксама набылі ружовыя сукенкі і чорныя парыкі.

А Прамудрая тым часам апранула блакітную сукенку і сівы парык. Царыцы зноў не адставалі ад яе.

А калі Васіліса Прамудрая прыйшла ў новым пясцовым футры...

Карацей, муж царыцы Несмяяны не вытрымаў і закрычаў:

— Я больш не магу!

— Што, не можаш жонку апрануць! — ускіпела царыца. — Ды без мужыкоў жанчыны апранаюцца ў сто разоў лепш, чым я...

Іхняя спрэчка працягвалася ў судзе і скончылася, як хацела таго Несмяяна, разводам.

Пачаў думаць аб разводзе і муж Алены Чароўнай. Але паглядзіць на сваю прыгажуню, на яе пухленькія вусны, на яе белыя ручкі і зальецца горкімі слязамі. Не хапіла яму сілы і волі зрабіць такі крок. Апрануў па апошняй модзе Чароўную, пакуль не наляцела да яго на базу камісія. Аддалі пад суд. I паехаў ён туды, дзе Макар цялят не пасвіў.

— Царыца Несмяяна і Алена Чароўная без мужыкоў жывуць-красуюцца, — заявіла адночы сваім Гарынычу баба Бабарыха. — А я тваё штаны мыю. Працую, свету белага не бачу. Чым я горшая за іх?

Падала на развод...

— Глядзі ты, — штурхануўшы пад бок Кашчэя Бессмяротнага, заўважыла старэйшы член прафсаюза Баба Яга. — Бабарыха развялася! Васіліса Прамудрая як у ваду глядзела. Збыліся яе словы: усе нашы царыцы-прыгажуні ўдавіцамі сталі.

В. Дружкоў

ГАРЧЫЦА ПАСЛЯ ЕЖЫ

Добра накармілі ў адным доме Кастуся. Пасля вячэры лёгкадумныя дочкі і нявесткі гаспадара вырашылі пажартаваць над ім і паставілі на стол слоічак гарчыцы.

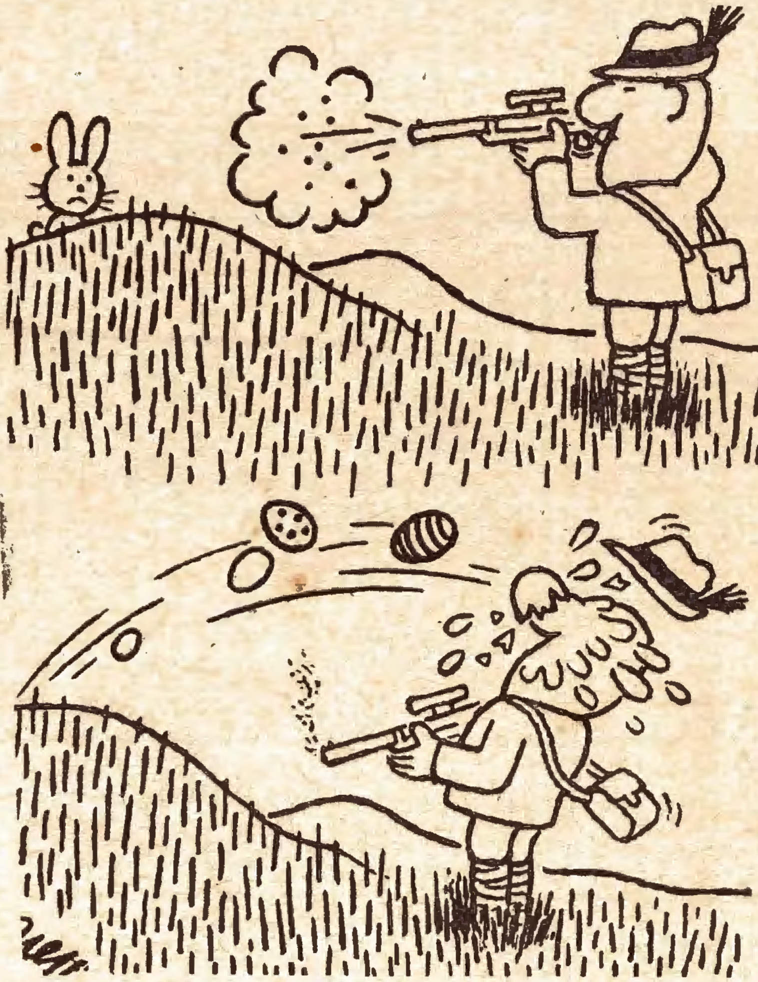
— Выбачай, ласкавы госць, забылі мы пра гарчыцу. Ты ўжо хоць крыху паеш яе.

А знаходлівы Кастусь адказаў:

— Дзякую за гонар і пашану, але ежа, што я з'еў, адышла ўжо далёка, і гарчыца яе не дагоніць.

Ён казаў: раздваенне асобы — гэта калі чалавек прачнуўся, а сумленне яшчэ спіць.

НІЎКА

ПА ХОДУ ШТОПАРА

Хоць раз у жыцці
Упэўніцца ў адкрыцці
У сферы кухні
Мужу здараецца.
— У ложку не тухні,
Вазьмі адкруці
Пакрыўку, —
Просіць жонка-стараннiца.
— А трэба адкручваць
У бок які?
— Ну, злева направа,
Па ходу гадзінніка, —
Тлумачыць палова, —
Вы ўсе, вахлакі,
За пазухай жонак,
Як імяніннікі.
Такую лухту
Даручыць мне каму ж,
Як не табе,
Мямлявае топала.
— Адвінчана!
Эўрыка! — ускрыкнуў муж, —
Адразу б сказала:
Па ходу штопара!

Рыгор Барадулін

ГУМАР 3

ЗНАЎЦА

— Чаму ты, сынок, так прыглядаешся да мух?

— Хачу адрозніць, якая муж, а якая жонка.

— А як ты іх адрозніш?

— Вось тая, што круціцца каля люстэрка, то жонка, а тая, што нюхае бутэльку, то напэўна муж.

З РОЗДУМАЎ ДОКТАРА ЗНАХАРУКА

Старому пакаленню лекараў было куды лягчэй. Яны добра ведалі латынь і маглі аб чым хочаш гаварыць пры хворых.

НА ЛЕКЦЫІ ПА ФІЗІЦЫ

Настаўнік: — Міколка, дай прыклад выпуклага люстра.

Міколка: — Ваша лысіна, пане настаўнік.

ХТО СТАРШЫ?

Задрыпанец Пятро ажаніўся з задрыпанкай Лідачкай, эканамісткай па адукацыі. Не прайшло пасля вяселля і месяца, як маладая спытала мужа:

— Пятро, а хто ў нас у сям'і будзе старшым?

— Вядома, я! — самаўпэўнена адказаў муж.

— А касірам?

— Аб гэтым яшчэ трэба падумаць.

— А што тут думаць, — сказала жонка, — і старшым і касірам буду я. Няма чаго раздуваць сямейныя штаты!

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

Звоніць Гаспадар кватэры не адчыняе, але пытае цераз замкнутыя дзверы:

— Хто гэта?

— Калі ласка, некалькі крон для жабрака.

— Добра. Падсуньце іх пад дзверы.

*

Дама прыходзіць у клініку, гарантуючую пахудзенне.

— Муж зрабіў мне цудоўны падарунак, але я не магу ў яго ўлезці.

— Мадам, мы вам абяцалі, што пасля нашай дыэты вы ўжо праз месяц зможаце надзець вашу новую сукенку.

— Тут гаворка не аб сукенцы, а аб самаходзе!

*

Заглядаючы ў кратэр вулкана, амерыканскі турыст гаворыць:

— Падобна на пекла, ці не праўда?

Гід у здзіўленні пляскае рукамі.

— Ох, ужо гэтыя амерыканцы! Усё яны бачылі, усюды пабывалі!

— *Колькі раз гаварыў вам не націскаць гэтай педалі ў час аперацыі!*

СЛАБАЯ

У парку сядзіць маладая парачка.

— Што ты зрабіла б, каб я пацалаваў цябе? — пытаецца хлапец.

— Вядома, баранілася б, — адказвае дзяўчына і, памаўчаўшы, дадае, — толькі вось я вельмі слабенькая...

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Галены Яканюк з Барысаўкі змяшчаем песню

Wrócą chłopcy z wojny

Wrócą chłopcy z wojny jak należy
Niechaj każda wierzy
I żołnierzy
Czekajcie... czekajcie

Tylko dla was bitwy przeżyliśmy
Tylko dla was z wojny powrócimy
Dziewczyny, dziewczyny.
Wrócą chłopcy jak należy
Niech nam każda wierzy
Czekajcie, czekajcie

Niechaj każda w progu stanie
Chłopców śmierci na sprzedanie
Nie dajcie, nie dajcie.
Wrócą chłopcy z wojny jak należy
Niech nam każda wierzy i żołnierzy
Czekajcie.
Niech co rano każda w progu stanie
Swoich chłopców śmierci na sprzedanie
Nie dajcie.

Tylko dla was będziem chleb smakować
Tylko dla was żywą pijem wodę
Jedyne, jedyne
Niebogie, niebogie.

A ten chleb nam będzie najsmaczniejszy,
A ta woda będzie najczyściejsza
W kochaniu, w kochaniu
W kochaniu, w kochaniu

Wrócą chłopcy... itp.

Курёзы

ДЗІВОСНАЯ ВЫРАТАВАЛЬНАЯ ХВАРОБА

У наш тэхнічны век у медыцынскай практыцы стала вядомай хвароба, якая называецца аграфобія. Гэтая хвароба праяўляецца ў боязі машын. У прыватнасці, хворы нават не можа перайсці вуліцу, па якой кошчацца адзін за другім аўтамабілі.

Паколькі наяўнасць гэтага захворвання ўстанавіць бывае вельмі нялёгка, некаторыя маладыя мужчыны ў капіталістычных краінах, аказаўшыся сярод беспрацоўных, саромяцца перад сваёй сям'ёй свайго бяздзейснага становішча, і, не знайшоўшы іншага выйсця, абвяшчаюць аб сваім захворванні аграфобіяй.

10 год назад у Глазго стаў пужацца машын мужчына па прозвішчу Рыдле. Яго жонка вельмі перажывала з гэтай нагоды: муж не прымаў ніякіх лекаў, баяўся выйсці на вуліцу ці плошчу.

А нядаўна яна заявіла, што разабралася ў захворванні мужа лепш за ўсякіх дактароў. Падставай для гэтага паслужыў такі выпадак. Аднойчы, вяртаючыся з работы на дзве гадзіны раней, яна заўважыла, як яе муж спакойна шпацыраваў упоперак вуліцы паміж едучых машын. Узрадаваная такой прыемнай нечаканасцю, яна пайшла ўслед за ім і ўбачыла, як шырокая спіна мужа... знікла ў піўным бары. Там яна і застала яго разам з сябрамі-выпівохамі.

Каб даведацца, што думаюць аб вас жыхары вашага дома, не варта хадзіць па кватэрах. Пачакайце, пакуль увесь дом засне, і ўключыце на поўную магутнасць магнетафон. Неўзабаве ў вас не будзе адбою ад людзей, жадаючых сказаць вам усё, што яны аб вас думаюць.

© PDF: Kamunikat.org 2020
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020